A. U. BÅÅTH

DIKTER

I URVAL

STOCKHOLM
ALBERT BONNIERS FÖRLAG

Urvalet är gjordt ur följande diktsamlingar:

Dikter. Stockholm 1879.
Nya dikter. Stockholm 1881.
Vid allfarväg. Dikter. Stockholm 1884.
På gröna stigar. Dikter. Stockholm 1889.
Svenska toner. Dikter. Stockholm 1893.
Ungmön från Antwerpen och andra dikter. Stockholm 1900.

Dessutom äro åtskilliga poem medtagna, som härröra från senare tid och ej förut inrymts i någon samling.

STOCKHOLM
ALB. BONNIERS BOKTRYCKERI 1910

INNEHÅLL.

Skåne.

Från skilda trakter.

Bilder ur lifvet.

Ur saga och häfd.

Hvar diktens syn, som förbi mig drog,
ur verkligheten sin värme tog.
Dess friska andedräkt jag kände,
och in i min själ den sig mäktigt brände.

SKÅNE.

Vår och söndag. Mässan är slut,
och folket kommer ur kyrkan ut.

Och orgeln spelar till utgång än,
och sista stoldörrn smälls igen.

Och skaran sig sprider. Hvar liten grupp
vid hemmet stannar, och dörrn slås upp.

Och sista flocken i långsamt tåg
drar hän där borta i mörkgrön råg.

Där ligger byn i söndagsmak
med kalkade väggar och mossiga tak.

Ut öfver blänkande byadamm
sig luta knotiga pilar fram.

I mylla, fuktig från i går,
i krattad hage än spaden står.

Och apeln sig kröker med krona kal.
Bland vårgröna buskar tuppen gal.

Re'n röken ur skorsten blånar hän
emellan almar och poppelträn.

Nu gumman ur kyrkodräkten gått,
läst in den och eld i spiseln fått.

Vid gafveln, där solen värmer som bäst,
står far och skiner i söndagsväst.

Han tändt sin pipa. Han ler så smått.
Hans jord sig gassar. Han själf mår godt.

*

Vill, hvad ditt folk är värdt, du känna,
vill du det se i dess hjärtegrund,
skåde du ut från kyrkobacke
midt i en solig middagsstund.
Folket sin sabbatshvila håller:
all dess id under arbetsdag
skiner emot dig nu från åkrar,
hagar och leende anletsdrag.

Segt och starkt i hug och senor,
lugnt, hur tiderna skifta må,
sår det sin vårsådd, för det sin lie,
hvar gång vångarne vaggande stå,
skjuter vid fattiga fiskeläget
ut i sjön sin tjärade båt,
ler, då i hvenen det vresigt hviner,
ler i skägget med ro däråt.

Fagert är landet. Färden du minnes
juninatt vid Ringsjöstrand.
Under tofviga bokegrenar
gled du i ekan fram med land,
väntade få i dunkla viken,
längst där inne i skuggig vrå,
höra det plaska, se det skina,
se liten älfva foten två.

Stiga vi upp på ättekulle,
tälja kyrkorna rundt omkring,

se dem med tegeltak och spiror
midt i resliga askars ring.
Söderut ser du hafvet blänka,
blåna mot norr ser du höjder och skog.
Hvila på slätt, i skog och vid stränder
vänliga hemmen. Du känner dem nog.

1879.

* *

UTANFÖR LUND.

Vid hospitalet.

Luften är mulen i majblid förmiddag,
och dofter vaggas af vårvind, smekande svag.
Romeleklint med mjuk och vågig kam
blånar bak Knästorps hvita kyrka fram.

Och ån, där gräset i vattnet ljusgrönt står,
lugn mellan varma, plöjda åkrar går.
Ur dörren i smedjan lyser en låge matt,
och hospitalet mörkrödt skyler sin natt.

Och fylld af toner är luften, ljum och lätt.
Drillar tumla på drillar tätt, så tätt.
Domkyrkoklockorna ringa om död sitt bud,
och mäktigt skälfva fylliga, sega ljud.

Så öfverröstas rymdens starka musik
med ens af breda, skärande, långa skrik.
Det låter, som låge man utan ro och tröst
med väldig, kväljande tyngd på flämtande bröst.

Det hörs, som en ande med rasande kraft tog i
för att omsider ifrån sig själf bli fri.
Så varder det tyst. Två harfvar rassla mot mark.
Där borta från smedjan klingar hammaren stark.

Och klockorna tiga. I rymden, ren och still,
nu tonar allena befriad fågeldrill.
Och åter andas slätten vid såningstid
sin varma, vårliga glädje i orörd frid.

1883.

* *

SYDSKÅNSK SOMMARKVÄLL.

Vidt öfver nejden tystnad och frid.
Dofter, dem äng och åker andas,
samman i dröjande skymning blandas.
Luften är lätt och lugn och blid.

Slaka de hänga pilarnes blad.
Vångarnes ax i lättaste dimma
matt de som drifvet silfver glimma,
ånga så fint i daggigt bad.

Östersjöbrus i aftonens ro
sakta till sömns all nejden lullar.
Rasslande vagn i fjärran rullar.
Råmar i rykande äng en ko.

Hunden i gård bak skymmande vall
gläfsar med ljud så gälla och korta,
svagare svarar det längre borta.
Åter ljuder det här ett skall.

Kornknarrn skorrar inne i vång.
Skramlar i klöfvern ett ringlande tjuder.
Borta i byn harmonikan ljuder.
Re'n är på korsväg dansen i gång.

Sjungande drager mot sjön ett tåg
ungmör i arm med reslige drängar.
Visan dör hän på strandens ängar,
domnar för brusande Östersjövåg.

1879.

* *

I EN UNG BOKSKOG.

Bokars hängande grönska
i lummig ring
stänger på alla håll
här rundt omkring.

Men borta vid ledet, där vägen
strimmar förbi,
sig öppnar en utsikt, ängljus,
blånande fri.

En vagn sig rullande närmar
med surrande klang;
där syns den, en fjädergungande
char à bancs.

Dammiga stadsbor i högljudt
glammande ring,
svarta hattar med blåklints-
kransar ikring.

En enslig trashank borta
vid vägens kant
gnolar en visstump hit
med hes diskant.

Så bullrar en arbetsvagn
i sakta fart,

vid ledet säckarne ullhvitt
skina snart.

Nu är här så tyst här inne
i bokars sal,
andaktsstilla, lugnande,
sommarsval.

Ett gungande surr bland grenar
och fågelbon
sjunger i hvalfven doft som
en orgelton,

som i det ljudfulla koret
glömt sig har
och stannat med klangrikt vaggande
brus där kvar.

Spelande, soliga ringar
skimra på
stammar, mossbrunfläckiga,
ranka, grå.

Af klargröna, späda kvistar
spänner sig fram
ett nät, ett skiftande skirt,
från stam till stam.

Det är, som skogen det hölle
skyggt emot
hvar tungtrådd, trampande, prasslande
människofot.

Det är, som därur det hviskade
fint ett: "blif!
Rör ej mitt unga, doftrikt
lekande lif!

Blif med ditt släp och ditt kval
och din fröjd utom
min spirande, luftigt rena
helgedom!"

En bofink flyger tyst
bak skimrande nät,
och innerst en råbock rör sig
med varsamma fjät.

1881.

* *

VID TÅNGAHALLAR.

Blå i sommarsolen
Skälderviken svallar,
kastar långa böljor
lätt mot Tångahallar.

Fiskarns hus på backen
mellan aplar vänder
röda gafvelspetsen
vänt mot vik och stränder.

Bjärre härad breder
ut sig rikt och tvager
vångars korn och hvita
hus i solskensdager.

Liten byting plaskar,
slår sitt skratt och trallar
nu i morgonbadet
invid Tångahallar.

Fiskarns tös, som trafvar
jämt i sträfsam backe,

kännes väl igen på
liten lingul nacke.

Mjukt om tunna lemmar
lätta vågdrag flyta,
solbrynt hufvud lyckligt
ser från klarblå yta.

Upp kring lyftad, spenslig
midja pärlor spritta,
bruna händer plaska,
ögon muntert titta.

Hårda fötter stampa
bubblor upp ur sanden.
Gamla mormor håller
paltorna på stranden.

Gråa, fula paltor,
sommar-, vinterkläder:
lappas jämt och hålla
dock i alla väder,

varit med på fiske,
när som skummet rukit,
skylt för kropp, som darrat,
medan seglen strukit,

rifvits tu, när stretigt
skogsris hemåt bärgats,
och vid hallontiden
svårt bland snåren färgats.

Plagg nu glöms och annat;
härligt här att vara!
Skönt det friska vattnet
slår om skuldror klara.

Skönt i sommarsolen
Skälderviken svallar,
kastar långa böljor
lätt mot Tångahallar.

1882.

* *

VINTERSTÄMNING.

Så tyst kan det vara i julens tid,
då snön ligger mjuk öfver frusen mark
och skiner på alla taken i byn,
på kyrkotorn och på prästgårdspark.

Men när det lackar hän emot kväll
och rutan en stund i strålar stått
och helgsmålsringningen stannat af
och ringaren ned ifrån tornet gått,

då spörjes det lif. Kring kyrkotorn
det flaxar och kraxar ett snacksällt lag:
nog har man lof att ha glad sin kväll,
då rätt man haft sig en arbetsdag.

Från arla i morse, då snön låg röd,
man sträfvat för kallaste husmanskost.
Man snattat kring hus och gräft i snö
kring mark och by i bitande frost.

Från parken det svarar med samma fröjd.
Där har man sitt samvete lugnt också.
Det kraxar belåtet i kronorna rundt,
det knäcker i grenarne då och då.

Så blir det igen så juletyst.
Det väntas i kyrkglugg och prästgårdspark
på vikande vinter, på vår med mask
längs rykande fåror i solig mark.

1878.

* *

NYÅRSAFTON PÅ SKÅNSKA SLÄTTEN.

Skymmande dimma våt öfver slätten hvilar,
röda grenar streta från kala pilar,
åkrarnes fåror ligga i disig väta,
gårdarne töcknigt skymta bak vallar räta.

Tystnad vida. Man hör, hur det sakta lackar
droppe på droppe från närmaste tak och stackar.
Klämtande borta i fjärran klockor ringa.
Ensamt och matt de hän öfver nejden klinga;

mötas af klocksång ny från en annan kyrka.
Nu helt nära det tonar med större styrka.
Ringer i alla byar. I dimman draga
ut öfver bygden tonerna, starka, svaga.

Malmhårdt de dallra, milda de samman smälta.
Nu från närmaste torn de dofva välta,
dyka tunga ned uti ljudfull dimma,
vagga sig klara och lent öfver slätten simma.

Klockorna stanna. Tumlande ljuden domna,
tonande sakta hän de sista somna. —
Bräker ett får där ur stall, och säkra, raska,
hastande steg i vägens lera plaska.

Tystnad vida. Ett skott där vid gafveln brinner,
skenet längs med kalkade väggen rinner.
Skott på skott. Nu tändas högtidsljusen.
Helig afton. Det glimmar ur alla husen.

1880.

* *

PÅ VÄG HEM MÅRTENSAFTON.

Fria från skolan, vandra vi fram
på ringlande landsväg vid sång och vid glam.
Vi ska för en kväll blott hembygden gästa,
en feriestund af de allra som bästa.
Än gröna i hösten dikena stå,
och luften är vackert novemberblå.

Från gårdarne ljuder en susande sång
af tröskverkens jämna, sträfsamma gång.
Fram genom portarna dragarne skymta,
ur stiorna bökande djuren grymta.
Det strömmar emot oss ur loge och loft
af halm och af säd en hemkänd doft.

På åkrar, som sträcka sig gulnande grå,
det glittrar fuktigt af stubbens strå,
och lugnt genom ängarne åarna rinna,
blänka och raskt i svängarna svinna:
och gässen, här se vi dem vagga åstad
förnöjdt i hvitgrå, kacklande rad.

I kväll skall där hemma bli gåsefest,
men kvar är af vägen en tvåmila rest.
Vi gå genom byar, vi öka på stegen:
vore den by, som vi nå, blott vår egen!
Nu ta de i middagens solskensstund
i torfröksdoften sin vanliga blund.

Det skymmer omsider. På backen där står
kvarnen, som än med vingarne slår:
bakom ligger byn, där ljusen nu tändas
och där vår långväga vandring ändas.
De kära hundarnes dofva skall
hörs öfver åkrar och pilevall.

Så äro vi framme. Vi tagas i famn,
vi klappas, vi nämnas med barndomens namn.
Här doftar värme, från lamporna skiner
ro inom fällda rullgardiner,
och hungriga parflar, trots kärlek och smek,
längta till gåsfestens doftande stek.

Och sedan vid bordet vi kräsligen mått,
ha vi i soffornas hörn det så godt.
Hvad kärligt som hemmet i kvällen oss skänkte,
och hvad under dagen som friskt mot oss blänkte
på vägen där ute vid sång och vid glam,
nu strålar ur klara ögonen fram.

1909.

* *

EN SKOLKAMRAT.

I fejade hvardagsstugan
från kakelugnsvrå
han håglöst ser genom fönstret,
hur marshimlen lyser blå,
hur markerna, grå och gröna,
strykas af vinden;
mot magra handen han stöder
den bleka och tärda kinden.

Där ute går far och plöjer,
och plogbillen får

den svarta, fuktiga myllan
att vända sig längs hans spår,
och lutad följer han vallens
rödbruna pilar,
i luften en tidig lärka
på vingarne drillande hvilar.

Den sjuke ser, hur det våras —
en lungsotspatient,
som känner den jämna kylan
af dödens dörr på glänt.
Jag stigit inom till kamraten
från forna tider;
med lågmält stämma han talt mig
sin lefnads senaste strider.

I fria Västern han tjänat
ett rikligt bröd,
men hälsobruten han nödgats
i hemmet bida sin död.
I arbetets land där borta
han heder vunnit:
i mulen lefnad ett skimmer,
som kommit och strax försvunnit.

Nu sitter han åter hemma,
där förr han satt
och knogade med sin läxa,
tills meningen han fick fatt,
en liten tulting i träskor,
mer ful än de fleste;
i byskolmästarens ögon
var *han* dock alltid den bäste.

På lyckliga frikvartstunder
vi råkades jämt,

då hade med byabarnen
mitt glada möte jag stämt;
i stojande, friska minuter
vi slogo vår lyra,
i tigande by det genljöd
af lekande gossars yra.

Nu träder in till oss i stugan
med sorgsen min
en grånad kvinna; åt sonen
hon räcker hans medicin;
på välkända gästen ser hon
liksom i tankar,
hon lyss till vårt dämpade samspråk,
tills ut genom dörren hon vankar.

Bararmad och röd om kinden
i sommardag
en gång hon sin väfstol skötte
med flitiga, fasta slag;
det var, när han skulle till hösten
i lärdomsskola
begynna att bygga en framtid,
i hvilken hon tänkte sig sola. —

Vårt samtal plötsligen stannat;
af minnen en tropp,
som länge sig dolt i mitt sinne,
nu stingande glimmar opp.
I klassen han kom från landet
med sinka i klacken,
i vadmal, som väfts där hemma,
otymplig och lurfvig i nacken.

Hans mollskinsbyxor, hans pannlugg
med eldrödt sken —

allt hälsades med ett jubel:
det där var en lustig en!
Förvirrad han stod ibland oss,
ej ord han sade;
bland andra herremanspojkar
så hjärtans roligt jag hade!

Magistern kom; så begynte
vår första lektion;
nu sutto vi spaka och sänkte
vid stapplande svaren vår ton;
han ensam blickade säker,
när oss han hörde;
magisterns spejande ögon
det minsta ej honom störde.

Så föll på honom en fråga,
ej var den lätt;
på breda allmogemålet
han skriade svaret rätt;
det spred sig ett löje i rummet:
magistern myste,
hans blickar miste sin skärpa,
och alla anleten lyste.

De blekblå ögonen tedde
en undran stor:
då rätt han sade där hemma,
ej skrattade far eller mor.
Och allt som fråga på fråga
han händigt redde,
än gladare stämning i klassen
längs alla bänkar sig bredde.

När nästa timme han spordes,
han blossade röd,

hans stammande mening gick sönder,
han våndades som i nöd.
Nu var han ej mera den bäste,
han svarade illa;
af nye magistern han ställdes
i skamvrån att reda sin villa.

Där stod han med sänkta blickar
skamfull och hädd,
med skymfande eldtång i handen,
i hemväfda kläderna klädd,
allt medan romarespråket
vid svar och frågor
refs tu, så patricier skulle
ha våndats i purpurtogor.

Och skolan, för hvilken vi fasat,
blef nöjsam ändock;
vi läste och klöstes, och klassen
nu hade sin syndabock;
som vi han ej kunde sig svänga:
han bragte i dagen
hvart pojkstreck, vi hade gemensamt —
han ensam fick straffande slagen.

Kalfatrad, begabbad blef han
vid bok och i lek,
men lika främmande var han
för hämndfull tanke och svek;
ett flitens barn, genom hinder
han fram sig trängde:
i Västern byggde omsider
han broar, och berg han sprängde!

Så hade sin bana han börjat
med envist mod;

ej längre han kom, ty tärda
hans lungor gåfvo sitt blod.
Nu åter han hemma sitter
i vrån densamma,
där trögt på sin första läxa
han börjat en kvällstund stamma.

Hans hand jag tigande trycker,
färdig att gå,
min aggande, tysta tanke
jag ser honom blid förstå;
fast lifvets makter sig visat
på huldhet njugga,
ej öfver hans drag dock hvilar
af bittra minnen en skugga. —

Där ute går far och plöjer
i marssolens sken,
och gul tussilago tittar
från pilvall och åkerren;
på slätten det stilla våras,
och vildgässen skria;
i dikenas späda grönska
rännilarna sorla fria.

1887.

* *

FRISKA FLÄKTAR.

Det var en kväll augustivarm
med kvalmig luft och gatularm.
På boulevarden upp och ned
förbi hvarann man sakta skred.

Man dref i strödda grupper fram
bland doft af mysk i gatudamm.

Från glädjemör det for med hast
än här, än där ett ögonkast.

Och blick ur ögons natt sig skar
som glimt från dunkel boudoar.
Och luft i feberhetta stod,
det sof i hug, det stack i blod.

Då snuddade förbi min blick,
där trött jag fram i trängseln gick,
så gladt och rent ett ögonpar
med ljus från julihimmel klar.

Längs smidig rygg så vänt det gled
två breda, ljusa flätor ned.
Slik syn jag kände väl igen,
jag fordom ofta skådat den.

Jag vet ej hur, men den gula rågen
i prästgårdsgärde mig rann i hågen,
jag såg i solen den vågig vinka
och blåklintsblommor bland stråna blinka.

Jag såg gestalten, den spänstigt mjuka,
ut öfver renen sig smidigt huka
och handen blommor bland stråna bryta
och in i flätornas tofs dem knyta.

På slagna ängen, då solen lackar,
jag ser bland doftande, runda stackar
på höga lasset, som hemåt drager,
gestalten åter i särladager.

I friska, gungande höt hon hvilar,
där vagnen rullar längs vägens pilar.
När hon sig böjer, åt lassets sida
de blåklintsirade flätor glida.

Där tång det doftar, där hafsvind svalkar,
jag ser, vår båt öfver böljan halkar,
vi vagga fram öfver hvita sanden,
hon plaskar vågen med fina handen.

Vid kvällsvard sedan jag ser på kinden
ännu det rodna af aftonvinden.
I vackra ögon så ljust det drömmer,
där julidager än kvar sig glömmer.

*

Mig sval blef kväll augustivarm
med kvalmig luft och gatularm.
Jag kände doft af slaget hö,
jag kände fläkt från vindsval sjö.

1879.

* *

EN FLYENDE, FAGER SYN.

På glänsande, ljusbrun fåle
hon gungade fram genom byn
i dejeligt vårdagsväder,
en flyende, fager syn.

I vajande, vackra dräkten
med fladdrande flor kring hatt
så smidig och fin om midja
hon hög uti sadeln satt.

Jag såg, hur i djupblått öga
en själ att stråla förmår,
som känner sig lyft i den vårluft,
kring spänstiga lemmar slår.

Från hagar och hed och höjder
visst till hennes öra sam

ett jubel om all den fägring,
som glimmar en majdag fram.

Och öfver diket hon svänger
med hästen i vigt ett hopp.
Det bär öfver mark emot hafvet,
där vårsång ur våg slår opp.

Du ser henne tygla i fyrsprång
där nere på ljungbrun strand
längs glittrande böljor i solsken
sin fåle med säker hand.

I sol öfver hed hon rider,
omsusad af hafvets fläkt.
Det skiner från röda schabraket,
det vajar i fotsid dräkt.

Hon stannat vid fiskarhuset.
Du såg, hon smekande bjöd
sin skummande fåle att äta
ur hvitaste hand sitt bröd.

1878.

* *

SMEDENS DOTTER.

Hur trefsamt det var i leende by!
Jag trifdes med husmansbarnen.
Det var i oss alla ett sprittande gry,
ja, hälsa i håg och hälsa i hy.
Hvar vrå jag i stugorna kände,
jag var liksom barn i huset,
hvart än jag i byn mig vände.

Jag kom ifrån hemmet, bonadt och godt,
där uppe på prästgårdsbacken,
men ej jag i stugorna såg, hur smått
där var och hur slitet och armt och grått.
Jag såg blott, hur solljus lade
sig vänt öfver anletsdragen,
när pilten han kom, den glade.

Och allt var mig ljust och smekande gladt
i hem, i lador och gärden.
Där lektes lekar, där speltes spratt,
där klingade hurtiga skarors skratt,
då grönskan i byn stod fager,
då frusna, lockande dammen
låg isblå i solskensdager. —

En vinterdag jag vid ässjans glöd
hos smeden stod helt förvånad:
väl hade han värme i öfverflöd,
och icke hade han brist på bröd,
den starke, som släggan skötte —
men hvi var i dag han dyster?
Mitt glam han med tystnad mötte.

Jag förr fått sitta på smedens rygg,
då släggan han svängde i städet;
jag satt bak den breda nacken trygg,
var ej för de fräsande gnistorna skygg:
jag tyckte mig hugstor rida,
en Sigurd i vafurlågor
med glimmande svärd vid sida.

Och sonen, min lydige lekkamrat,
som kände sin härskares vilja,
i ledet min allra störste soldat,
en flygelkarl, en stark och kavat —

han lystrade ej reveljen,
jag lät på ett laggkärl ljuda.
I tystnad skötte han bälgen.

Jag hade mig gladt åt hans middagsrast,
åt kälkfart på prästgårdsbacken;
men bälgen höjdes med samma hast,
och släggan slog lika tätt och fast,
och ingen om rast sig brydde.
I ässjan blossade lågor,
och järnen sitt gnistregn spydde.

Då blef mitt sinne med ens försagdt.
Jag stirrade stort på de tvenne:
det var, som en mörk, en tryckande makt
i stumheten all sin styrka lagt.
Där ute sken middagssolen
på snöig, glittrande gata,
och barnen kommo ur skolen.

Men ej kom Gertrud till bror och far
som eljes med middagsbudet;
ej syntes i dörren det ögonpar,
där alltid glädjen tindrade klar.
Hur gladt hvarje gång jag skådat
det rosenkindade anlet,
som broderns fristund bådat!

För dystert det blef mig där inne till slut.
Då hvilade smeden armen.
Han stod i tankar en lång minut,
så brast han omsider till sonen ut:
"Så må vi ändock väl rasta,
fast ingen till bords oss kallar —
vi kunna för *det* ej fasta!"

I lekkamratens läppar det drog,
det var, som ville han gråta,
men häftigt ett tag han i bälgen tog,
så skenet ut emot gatan slog,
och dragen voro så bleka:
"Med honom, som svek min syster,
med honom ville jag leka!

Nej, sträfve din slägga till kvällen fram,
att slagen i byn må höras
och öfverljuda hvar tungas glam
om smedens dotter och hennes skam,
att barnets kvidan där inne
ej månde af grannen spörjas
och väcka till spe hans sinne!"

Ur dånande, flammande smedjan jag gick,
och hvit låg snön öfver taken,
men flammorna lyste än för min blick,
jag skenet icke ur ögonen fick,
hvart än jag blickarna vände.
Där stodo stugorna alla,
men ej jag igen dem kände.

Det var, som en mörk och sjudande makt,
en främmande, underlig ande,
nu hade sin tryckande stämning lagt
kring nyss så leende vänsäll trakt.
Än hördes ur smedjan slagen.
Fast sol öfver nejden lyste,
det vardt icke lek den dagen.

1891.

* *

SIESTA.

Nyss var han där inne på närmsta krog,
söp upp i hast hvad han bettlat ihop,
nu sitter han här oändligt säll
och sofver godt i en landsvägsgrop.

Och bonden, som plöjer i mak sin jord,
hvar gång han vänder, han ditåt ser,
där stackarn sitter i vårspädt grönt
med hakan sjunken mot bröstet ner.

På röda och svullna anletsdrag
aprilsol faller så middagsblidt.
I smutsgrå skägget här och där
den hittar ett strå så silfverhvitt.

Där löper en hund längs dikeskant.
Han stannar och stirrar och nosar en stund,
och vagnar rulla i damm förbi.
Det stör ej blytung och lycklig blund.

Bakom honom pilen sträcker fram
en ullig gren, så slak och still,
och öfver hans hufvud höjer sig
en lärka med stark och klingande drill.

1879.

* *

JON FANT.

På skrälliga träskor, stor och stark,
mellan gårdarne jämt han på vandring är;
lätt bure hans rygg en tunna råg,
och tiggarepåsen den makligt bär.

Där kommer ej minsta stråle af lif
ur ögonen, slöa, stora och blå.
Man ser, hur bak breda pannan jämt
så stilla tankarne alla stå.

Och sätter man honom en spade i hand,
så gräfver han gropen: men slingrig kant
och ojämn botten få jämnas till;
ej bättre man väntat det af Jon Fant.

Och Jon han går och kommer igen,
han har ej hem och känner ej nöd.
Och smäller en snärt på hans påse ibland,
så faller den mjukt på sofvel och bröd.

I kyrkan där framme vid predikstoln
hvar enda söndag man ser hans rygg,
hur den då, från hvardagsbördan fri,
sig breder i bänken stark och trygg.

En stämma han har, som fyller hvalf:
det böljar välljud ur vidgadt bröst.
Från klockaren själf han tonen tar,
och honom följer hvar enda röst.

Hans väldiga ton är fast och klar;
det är, som hans ande, töckenfri,
sig vaggade fram i en värld, där allt
den såge i klarhet glida förbi.

Det låter, som sloge för blundande blick
sig Zions portar skinande opp,
som om Gud allsvåldig ur fåvis mun
lät salmen ljuda salighetshopp.

Och prästen stiger på predikstoln,
och fjollige Jon syns somna godt.
Snart talar i salmerna åter hans röst.
Se'n trår han de vägar, jämt han trådt.

1883.

* *

KNUT LAVESON.

Den gamle, trygge Knut Laveson
han böjd mellan husen vankar.
I ylletröja, mot käppen stödd,
han går i egna tankar.

På vädertorkad och grå sydväst
ha sillfjäll fast sig bitit,
och röda ögonen tåras jämt,
de hårdt bland vädren slitit.

"Min gamle, gode Knut Laveson,
ni svårt har frestat lifvet.
Hvad var det värsta af alltihop,
som ändå blef er gifvet?"

"Där uppe vid byen jag hade ett hus
och hade en kvinna där inne,
och väl var hon fet och grann och stark,
men hon hade ett ilsket sinne.

Och när hon blef arg, var hon ful att se,
och hon slogs, när sinnet rann på'na,
och gräla hon kunde och lägga det ut —
så tänkte jag rymma ifrå'na.

Men lott jag mig fick i en fiskarebåt.
Och hon fick allena sitta,

när jag var ute och slogs med sjön,
och efter Knut Laveson titta.

Då annat det blef. En Guds ängel hon var,
när bara hon såg mig i hamnen.
Och jag var frusen och drifvande våt,
och hon var varm i famnen.

Men snart så blef hon värre igen,
och högre gick gamla låten,
och talet rök som en rullande sjö
och öste mig ner i båten.

Men när till sist hon med döden drogs,
då blef hon beskedlig åter.
Hon suckade: 'kan du förlåta mig, Knut,
då tror jag, vår Herre förlåter!'

Och skall det nu komma därpå an —
så kunde hon varit värre.
Nu är hon en ängel ändå till slut,
det tror jag, hos vår Herre."

1884.

* *

VID SOMMARVÅRDSHUSET.

Bjerred.

Kring gamla gården nere vid sjön
för vinden pilarne vagga.
Bland skuggande alm på halmbrunt tak
fladdrar en liten flagga.

Frodigt gröna bak stengärdsgård
åkrarne samman flyta.
Mellan pilarne glänser sval
Sundets blankblå yta.

Stiger du in om trädgårdsled,
du stannar häpen på stunden.
Du har så svårt att känna igen
den forna, ärliga grunden.

Bland krusbärsbuskar och hylleträn
färgade bänkar pråla.
I spridda lag längs hasselhäck
glada kunder skråla.

Stolt på en bakugns mossiga tak
en påfågelhane sitter.
Lyser mot kalkad, bukig vägg
stjärtens präktiga glitter.

Under ett åldrigt äppleträ,
som tungt med grenarne hänger,
smackar en papegoja hest
bak burens brokiga stänger.

Gammal lavendel längs sandad gång
blågrå fram sig ringlar.
Mellan två gamla päronträd
en rödgul gunga dinglar.

Midt i grönskande sommarprakt
konstigt färgerna skifta.
På gångarne fram med brickor och glas
pyntade snärtor vifta.

På bänken vid lummigt mullbärsträ
en gammal gubbe somnat.
Hufvudet, böjdt mot stödjande arm,
i blytung dvale domnat.

Och bladens skuggor på rödbrun kind
leka, skiftande, svala.

De smeka silfrade ögonbryn
och darra på hjässan kala.

På marken ligger en nött fiol,
stråken hänger i handen.
Djup är sömnen. Då och då
foten rör sig i sanden.

Djupare sjunker hufvudet ned.
Gubben i marken faller —
springer med skärande ljud itu
strängarnes spröda galler.

Då tumlar ett skratt i luften upp
gällt från närmaste lagen:
nog blef den sista sup, han fick,
grundligt i botten tagen.

Så bäres han in. Och om en stund
från målad trädgårdstrappa
krögaren kommer, röd och varm,
med kinder tjocka och slappa:

''Skada, att sådan en god fiol
skulle i bitar ryka,
den enda, vi hade i socknen kvar;
och gubben kunde den stryka.

Och är det ej fan, att det var just här,
som tyget skulle springa,
där förr han fått det i rikare dar
så underligt grant att klinga!

Det var, när han satt i sin stormanstid
som myndig bonde på stället,
då ej han spelte i gilleshus
för en krona till hanegället.

Då han satt här å gård, han ville hvar kväll
se skinande ljus på borden,
så det lyste ända till vägen ut
öfver den präktiga jorden.

Han ville ha gladt där inom hus.
Ett tag han strök på fiolen,
så drängarne rörde på träskor å golf
och jäntorna spritte på stolen.

Så slog han på stort och sken så stursk
och skröt, så det sjöng i brickan,
men med fiolen en dag till sist
från gamla hemmanet gick han.

Och tidt har han se'n i ruggig kväll
här strukit kring alla gärden
och stått och tittat in, där han satt
en gång som den gamle värden.

Och när han ej funnit sig hemma här
och ej sett en skymt af ljusen,
han satt sig i diket och strängarne rört,
så det spelat in i husen,

så jäntorna vändt sig i sängarne om
och vakna de trummat takten
och trott, att Näcken, den gamle, själf
kommit igen till trakten.

Och gårdsdräng, han som är gammal i gård,
då han sett dem i hugen trolska
om morgonen, ment: nu har han igen
kört med sin gamla polska.

Vi lagt honom ned i kakelugnsbänk.
Där ligger han död i solen —
och är det ej fan: det var just där
han strök så stursk fiolen."

1880.

* *

AFTONSTÄMNING VID BJERRED.

Juniaftonens rödlätta sky
blidt öfver stålblå bukten hvilar.
Re'n som i sömn ligger Lomma by
tyst bakom skymmande almar och pilar.
Gården jag minnes, där hästen fick rast
efter min ridt på gungande ängar,
skämtstund jag minnes med jäntor och drängar,
dragspel och glindrande ögonkast.

Svarta mot ljusblå himmelen stå
Arlöfs rykande skorstenspipor.
Hit med dallrande vinden nå
hvinande skrin från strandens vipor.
Mörk där på landtungan breder sig fram
stad med S:t Petri kyrktorn, det höga:
plötsligen skimra ljust för mitt öga
barndomens strider och lekande glam.

Ensam jag sitter vid solnedgång,
här, där jag dvalts i flyktade dagar,
lyssnar till minnenas veka sång,
tonande fram ur hem och ur hagar.
Mot mig vaggar den, rik och hel,
vacklande lifsmod huldt den förnyar,
smälter inunder rödlätta skyar
samman med vindens och vågornas spel.

Sakta där ute, högt öfver vik
svindlar sig upp en sjungande lärka.
Vill hon minnenas veka musik
lifsvarmt med aftondrillarne stärka?
Högt hon mig hälsar från blommande vång,
ängar och mossarnes sofvande vatten.
Stilla den välluktsångande natten
höljer min hembygd vid domnande sång.

1907.

* *

FISKLÄGETS KRÖGARE.

Han vankar i krogen den långa Guds dagen
och undrar på vädret bland fiskarelagen,
och hönsen han matar och kommer och går
och muntrar sin själ med en brännvinstår.
Han flyttar ur munnen den mörkbruna snuggan
för suparne blott och för middagstuggan.

Han afsätter kungar och svärjer på präster,
får ovett för varan och samlar på rester,
får veta, att förr var han säker i sjö,
men nu han fått vattuskräck och är slö.
Att godt han det har, han i kraftord får höra
men grufvar sig hårdt för sitt hiskliga göra.

Nu gästerna gått. I talgiga staken
den rödgula lågen knappt håller sig vaken.
Och glåmiga skenet med skymningen dras
bland skänkhyllans flaskor och tömda glas.
Och krögaren sitter där röd och smilar
så säll vid en säng, där en parfvel hvilar.

Hvithårig han ligger med kinder runda,
och sömniga ögonen titta och blunda.
Till tysta rummet ett susande dön

sig rullar hårdt från yrande sjön,
det domnar för ilar, som långa och strida
mot ristande, låga rutor sig gnida.

Där ofvan sängen en tafla sitter:
en fullriggad skuta i ramens glitter.
Med prydligen präntade master och rår
och krithvita, svällande segel den går
i djupblåa böljor, så sirligt böjda,
som vore de till blott att ögon fröjda.

Men värre den gått en gång, då det stormat,
och Nordsjön kastat sig hög och gormat
och rasat sig vild och rykande stygg,
som tålde den intet på ömmande rygg.
Och styrman från gnisslande rodret tog den,
om honom sin skummande likduk slog den.

Stolt stod han på skepp, som där skrider i ramen,
med hals som en karl och med stursk examen.
Väl skref han ej tidt, så långt hemma ifrån,
men var dock, vid satan, en härlig son.
Om lifhanken hållit, det varit ej utan,
han fått sin kaptenska på egna skutan.

Nu får hon blott känna som styrmansänka
bland glas och buteljer sitt diskvatten stänka.
Och pilten, som godt under dynorna mår,
dit icke ett drag ifrån rutorna når,
nu jollras i sömn han af farfar helt sakta,
hvars ögon så stilla slumrarn betrakta.

Och dånet där ute går högre. Och strida
sig ilarne värre mot rutorna gnida.
Han makar på täcket, aktsam och still,
han lägger däröfver ett täcke till.
Så ser han igen på den sofvande skatten.
Se'n går han tyst: det blir svårt till natten.

1884.

* *

EN STORBONDE.

Under glas där ståtar på vården
ett stort kabinettsporträtt:
öfver blomstrande kyrkogården
skådar han mosig och mätt,
Måns Sonesson, bondepatronen,
som var så myndig i tonen.

Där hemma vid måltidsbordet
satt folket omkring honom tyst.
Och ensam förde han ordet,
han led ej att höra ett knyst.
"Om till er jag talar," han sade,
"då mågen I känna er glade."

All gården var slagen af bäfvan,
när Måns Sonesson dundrade vred.
Då stod han där stor i kräfvan
och ljungade ed på ed;
hans hustru hon skalf, den bleka,
och barnen glömde att leka.

Som brud var hon ljus och fager.
Se'n dess slet hon hårdt hvar dag,
blef stilla och ordkarg och mager
i ständiga arbetstag.
Men själf vardt han alltmer frodig,
hofversam och öfvermodig.

Fast han såg henne knoga och spara,
slog som han ingen ann på stort.
Så trodde till sist han sig vara
en prydnad för hela sin ort.
Hans gårdslängor hvita lyste,
och rikedom nog de hyste.

Hans döttrar klädde sig fina,
med prunkande blommor i hatt:
de skulle för gården skina,
för manfolk en lockande skatt.
Då pianot de dunkade illa,
gick mor i köket så stilla.

Å gillena pöste och svor han
på länsman och dryglönad präst.
I liggfjädersvagnen for han
hemåt, en sälldrucken gäst.
Då fick vid hans sida *hon* styra
hans fuxar, blanka och yra.

Sist dog han från hela sin lycka,
sin sista befallning han gaf:
ej knussla hon skulle men smycka
med marmor och järn hans graf.
Och lydigt reste hon vården
på blomstrande kyrkogården.

Där prålar i marmorns skifva
Måns Sonesson sjalf i sin prakt.
De skinande dragen lifva
belåtet de dödas trakt.
På kullen hans stillsamma änka
satt vallmor, som högröda blänka.

1907.

* *

DEN SISTA ORDERN.

Han var en knekt af gamla slaget,
en svensk, som månget kulregn känt.
Nu låg han bidande i draget
från dödens port, som upp sig vändt.

Han talte så till åldrig maka:
"När nu jag, ömkling, ser tillbaka
på hur jag lefvat, hvad jag gjort,
är det, vet Herran, icke stort.

Väl var jag med vid Dybböls skansar,
af egen vilja ställd för skott,
men icke vardt det segerkransar,
nej stryk och ynk och kvidan blott.
Att få igen mitt fordom krya
humör jag drog till fejder nya;
dock när vi träffats, du och jag,
det blef ej fejd men bröllopsdag.

Hur väl jag minns den sommarnatten,
när, till mig tryckt, du stilla stod
och lugnt låg insjöns bleka vatten
och stormigt sjöd mitt glada blod.
Och solröd morgon såg jag bräcka
att upp till nyfödt lif oss väcka.
I morgonstund vid insjövik
blef världen plötsligt skön och rik.

Och det blef fröjd och frid och annat,
som gör en lifvet tryggt och sällt.
Men hur det var, jag rent förbannadt
fick lust igen att gå i fält.
Du minns mitt bref från Algeriet,
jag tror, jag skröt, förtvifladt i'et;
men jag förstår ej nu, min själ,
hvarför jag sköt och slog ihjäl.

Det där var dumt, fast det var roligt
att spränga fram på ökensand
och vid bivacken se'n förtroligt
få språka om sitt eget land.

Min Gud, förlåt, jag skröt i mycket
men var dock sann i hufvudstycket:
att Sveriges land var värdt en dust,
om ovän kom för när dess kust.

Jag längtan fick till Sveriges fana,
att rida framför kända led.
Så kom jag hem till gammal vana,
till exercis på Bonarps hed.
Och som jag red och röt, jag kände,
hur krigarblodet i mig brände.
Jag vrok ifrån mig ilskna ord;
för blott parad var jag ej gjord.

Det där var dumt. Men om det varit
en redlig fejd för land, för dig,
vid Gud, jag med skvadronen farit
mot eld, mot död helt gladelig!
Ty svep, när snart du slutar vakan,
mig in i våra brudelakan!
Kring kistan linda, grann och mjuk,
den svenska fanans gulblå duk!"

1899.

* *

JON ASSARSSON.

Jon Assarsson vandrar på vägen fram
i bästa helgdagskläder,
gröna af år och gråa af damm
i strålande sommarväder.
Sin brudgummehatt, den noppiga, bär han;
vid solskenshumör i dag just är han.

Han bär på de fyllda nittio år,
rak i sin rynkiga nacke,

som än ej bleks af ett grånande hår,
fast åren gått utför backe.
Han sträfvar i bländande förmiddagsljuset
att komma den förste till sorgehuset.

Sin samtid han följt till grifternas ro;
han sett dem, en efter annan,
bli sänkta ned i sitt stilla bo;
han sörjt dem vid gilleskannan,
då sorghuset fyllts, enligt fäderneseder,
af gamman och dans till den dödes heder.

Af hvardagsslit på sin hemmansdel
Jon Assarsson haft tillräckligt,
och dock är hvar nervsträng spänd och hel;
fast lifvet eljes är bräckligt:
"Om sträfsamt, om nöjsamt än mänskorna vandra,
i grafven de ramla ändå om hvarandra."

Framför honom stiger i solsken upp
hvitskinande sockenkyrkan
med flöjelns åldriga, roströda tupp;
där skänker han Gud sin dyrkan:
fast lomhörd, han älskar se prosten berätta
för lyssnande grannar om lif efter detta.

Si, äfven de unga, en efter en,
de samlas till multnande fäder!
Han svettas framåt på knogande ben:
åt grafölet godt han sig gläder,
ty slikt är det nu, som till sist kan gifva
känslor, som kroppen och själen lifva.

Så skall han igen bli begrafningsgäst!
Han komma skall som den förste,
ta mot de andra vid dödsens fest,

där ingen förgäfves törste.
Med nedböjdt hufvud men smil i sitt öga
"välkommen" han hälsar låga som höga.

Omkring honom ryker blommande råg
och lärkedrillarne klinga,
som ville de lifva än mer hans håg
och hastande stegen bevinga.
Det talar ur sky och ur växande gröda:
Jon Assarsson lefver, då andra ä' döda.

1902.

* *

NÄR APLARNE BLOMMA.

Ser du den kvinnan, som krattar där borta
i vårgrön och solig trädgårdsgång?
Under ett vimmel af skimrande hvita
apelblommor hon gnolar en sång;
kring anlete, fåradt, skymtar mjuk
en glänsande, brokig silkeduk.

Se — spelande solljus dallrar på mörka
ögonbryn och kraftiga drag.
I dag för sig själf hon en vårfest firar
af sällsamt, innerligt enkelt slag:
i minnet lefver hon om igen
en majdag för många vårar se'n. —

På gården just här de tillsamman tjänte.
När vaggande rågfält mejades af,
i kvinnornas led hans spår hon trådde
och samlade stråna, hans lie gaf;
när rasten man tog invid gräsrik grop,
de bägge språkade jämt ihop.

Hvar midsommarkväll, när till hafvet de drogo
i skaror att löga sig, jänta och dräng,
de bägge hvarann i händerna höllo
längs gröna gärden, i doftande äng.
Och när man katten ur tunnan slog,
som kung han henne till drottning tog.

Men icke ett ord han om kärlek sade. —
Så hände en dag, när maj stod i byn,
att gårdfarihandlaren kom med lasset,
för jublande jäntor en fröjdefull syn:
hans häst man klappade, gaf den bröd,
tog mot den grannlåt, ens gosse bjöd.

Han såg henne glädtigt en stund betrakta
en storblommig, dyrbar silkeduk;
som bästa klenoden i varulasset
den låg där och lockade, glänsande mjuk:
det icke var rätt ens att skåda på den,
men blickarne drog den dock till sig igen.

När borta hon var, han tummade silket,
det var, som ej ville han släppa dess våd,
det var, som om svårmod grubblande lade
sig öfver hans anlet: han hade ej råd!
För henne var gåfvan som *hel* blott god,
dock köpte han hälften med sorgset mod.

I majkvällens ljusa, dröjande skymning
han henne i grönskande hagen fann,
och stum han den stympade gåfvan räckte,
fast skammen tydligt på kinden brann:
det var ju hälften af duken blott,
för den hans daler, den sista, gått.

Och icke ett ord han om kärlek sade.
Se'n drog han hän till en annan trakt.
Men henne det tycktes, som om han hade

den enda kvällen dock mycket sagt.
Se'n dess hon stannat på gården kvar
och nöjd här sträfvat, där förr han var.

Den kostbara skänken för henne den räcker
till ståtlig hufvudprydnad ändock:
hvar årsdag af köpet så stolt hon bär den,
som brudkronan bäres på ungmölock.
Du ser den där borta i majsolens glans
i hvita apelblommornas krans.

1889.

* *

NYÅRSTONER.

Hvit ligger slätten i morgonens stund,
hvilar i tystnad kring åldriga Lund.

Snön på gårdarnes stackar och hus
glänser i gryningens rodnande ljus.

Dômens snötyngda torntak peka
upp emot hvalfvet, det blånande bleka.

Klockornas väldiga kläppslag snart
tona ur pelargluggarne klart,

hölja med välljud lyssnande trakt,
gjuta stämning i vinterns prakt.

Meningsfulla i arlatimma,
tonerna vidt öfver bygden simma.

Dallrande ned i de minsta vrår,
ringa de in ett nyfödt år,

sväfva mjukt öfver pilevall
in i gårdarnes logar och stall,

manande allt att bli godt där inne —
årets äring och människosinne.

Starka de signa vaknande stad,
ringa nyår i husens rad.

Starkast slår deras djupa ackord
öfver den sölfhvita Lundagård,

manar, att klarsynt forskning bärge
nya skördar åt gamla Sverige,

hälsar lundensisk ynglingaflock:
hugen dristig, men hjärtvarm ock!

Tonerna talat. De domna och dö.
Solen lyser på takens snö,

lyser på frejdade Carolina:
rosigt dess rutor i morgonen skina.

1891.

* *

"SJUNGOM STUDENTENS LYCKLIGA DAG."

Studentexamen det varit i dag.
Det doftar vår från daggiga stenar,
och körsbärsträn öfver röda plank
sig böja med blommande, hvita grenar.
Och folket sig rör på gatan fram
i hastande grupper med vänligt glam.
Det är, som man ginge vid glad musik.
Man stannar vid mösseskräddarns butik.

Där komma de unga på trappan ut
och mössorna hvita i vårluft svinga,
som ville de skaka allt skoldamm hän,
som hörde de jublande toner klinga.
Det blänker i blick, det rodnar i hy,
och pojkar hurra med lust i sky.
Och högt man hissas — man flugit ju ut
ur puppa med hvita vingar till slut.

Så vankas famntag i frändering,
och mammor kyssa, och pappor klappa.
Så drager den hän, den unga flock,
med lynnen friska, på fötter rappa.
Man ilar till gamla trägåln hän,
och där under vårgröna, blommande trän
så glad skall man tömma vid bidande bål
bland blifvande bröder sin frihets skål.

In vid den mörkgröna buxbomshäck
kring borden sitta de spridda lagen.
Man sitter så tyst, som längtade man
att få ett slut på den långa dagen.
Cigarr-rök ringlar sig lätt åstad
och hvirflar in mellan häckens blad.
Man följer röken, man byter ett ord,
man har så tråkigt där rundt kring bord.

Så slår den sig ned, den unga flock,
och rodnande bål på bordet glimmar,
och dagen är glad, och mössan är hvit.
"Kamrater! Med vårkvällns ljusa timmar
den bryter in, vår gyllene tid,
med ungdoms glädje och manlig id.
Så vige vi in den i jublande lag,
så — 'sjungom studentens lyckliga dag'."

Och under akacians späda blad
det lyssnar ett lag af gamla gossar.

De hvita mössorna gulnat smått,
på glänsande kinder det djuprödt blossar.
Om stadens pigor talet går.
De växa så från sig år för år.
Dock kan man väl klinga och sjunga ett tag,
så — ''sjungom studentens lyckliga dag.''

Man vaknar upp kring borden invid,
och rösterna höjas — jag tror, man glammar.
Ur bleknade kinder har färgen gått
bland luntor i tobaksdoftande kammar.
Om vidgade kurser talet går.
De växa så till sig år för år.
Dock kan man väl gnola med ett tag,
så — ''sjungom studentens lyckliga dag.''

Af ''männen i staten'' där sitter en grupp.
Åt talet och sången den lånar sitt öra.
Det drar sig ett spelande löje kring mun:
det är väl så nöjsamt att slikt få höra.
Om futtiga löner talet går.
De räcka allt mindre år för år.
Och slikt är en visa af annat slag
än — ''sjungom studentens lyckliga dag.''

Där kretsar ikring en skum figur
på trasiga sålor i gula sanden.
Han nalkas de gamle gossarnes lag
och håller sin slokiga hatt i handen.
''Förlåt, go' herrar, jag stör ert lag,
men bror min blifvit student i dag.
Där borta I sen honom så förnöjd.
Ej vill jag störa hans vackra fröjd.

Nu får jag nöjas. Se, han får det godt,
så godt som herrarne här ikring borden.
På fattig sate gick sång, som sjöngs,
så rakt in i själen med granna orden.

Nu måtte väl han få tag uti
den lifvets lycka, mig gått förbi.
Ja, kunde jag dricka i kväll mig full,
jag drucke, vid Gud, för hans lyckas skull."

1879.

* *

"SONEN ÄR STUDENT!"

Man lyssnar kring bord i salen
till godt musikkapell,
och sträfsamt folk och sorglöst
mötas i lifvande kväll.

Där sitter en kraftig gubbe
med frisk och strålande min,
och trött vid hans sida blickar
en yngling, blek och fin.

Och valser och marscher blanda
med Wagner sitt potpourri.
Och gubben på glaset lyfter,
som ville han stämma i.

Hans grofva, fårade anlet
får färg och glöder och ler;
mot grannens bleka allvar
sticker det af än mer.

De sitta hvarann så nära
och dock så långt ifrån.
De likna hvarann i dragen
så rätt som far och son.

Gubbens frodiga anlet
jag sett en gång det förr.

På höga möllebacken
han stod i kvarnens dörr,

förnöjd i mjölhvita rocken
vid vingarnes hvinande slag.
Hans anlete sken vid ljudet
af friska vindars tag.

Och nedan vaggade slätten
vänligt med glimt och ljus
från gröna vångar och gula
rapsfält och hvita hus.

I nätter, då blåsten våldsamt
öfver Sund och åkrar yr,
står kvarnen med sken ur gluggen,
en vinkande, trogen fyr.

Med vinden i seglen växer
mjölet i åldrig kvarn.
Humöret är godt där uppe
som brödet till bygd och barn.

Nu sitter hans son vid sidan
och läppjar på sin likör
och rister på fina hufvut
åt gubbens pärlhumör.

Han lärt sig klassificera
hvad bok och lif honom gett.
I dunkel helgd han håller
sitt årvis lagrade vett.

I säkra mått det passats
i hjärnan dag och natt
för väl tillykta fönster —
en torkad och vacker skatt.

Och allt så sirligt vet han,
och allt han så väl förstått,
att färgers spel förbleknat,
och toners klang förgått.

Men glade mjölnaregubben
han aktar ej därpå,
han trummar, så glasen dansa,
sin takt till glädjen ändå.

1884.

* *

SYSKON.

Det sägs, hon tycker sig vara stor,
fast hårdt hon får såsom tjänsthjon slita.
Han är student, hennes ende bror,
och hon är så glad åt den mössan hvita.

Och sången stolt genom gatan går,
och fanorna fladdra, och skaror följa.
Hon känner hans röst, hur den klarast slår
med toner, som genom de andres bölja.

De hvälfva vårliga ord dit in,
där hon stökar i kökets skymmande imma,
de fylla hvar vrå — de hvirfla i sinn
som gyllene stoft i en solskensstrimma.

Där är han: nog skall han kasta en blick
dit in, där hon göms bak grofva gardinen —
men han såg åt den andra sidan och gick
förbi som de alla, stolt i minen.

Nog skulle hon låtsat, som ej hon det sett,
ej hade han ens behöft att nicka:

de andre kunde ha vinkat och lett
och trott, han hälsat en vanlig flicka.

Och händerna fatta i stöket igen,
och ögonen brottas med skymmande tårar,
och sången tonar i fjärran än
om sanning och ljus i lifvets vårar.

1883.

* *

HAMNLIF.

Vid hamnen är lif som hvar förmiddag.
Det dånar från varfvet af tunga slag.
Och höstsoln leker på master och rår,
och sången från lossande skutor går.

Och rytmen stiger, när hårdt man tar i.
En ångare tutar och lägger bi,
en annan ringer sig till gehör,
och droskor stanna, och folk sig rör.

Där kommer bland lårar och bråk en rad
af hvita mössor, som skiner glad.
Och värdar tackas af leende gäst —
studenter i Norden ha haft en fest.

Man kommer från gillen med många ord
om andens väldighet här i Nord,
och bålar tömts vid flödande tal
om allt, som kan kallas ideal,

om tidens skrän och rösternas makt
hos ljusets borna riddarevakt.
En sofvande sjåare vaknar till lif
och knackar sin pipa till tidsfördrif.

Nu reser sig skaran på akterdäck
kring stora standaret, munter och käck.
Den sjunger en sång, en evigt ung,
som dör för hammar, som dånar tung.

Och skär genom larmet en ton sig fri,
arbetarnes sång sig blandar däri.
Och ångaren bullrar med fraggande brus,
och viftande mössor visa sitt ljus.

Minervas uggla på stolt standar —
all röken ikring den sin skymning drar,
så fågeln får sin syn och ser
helt klart, melankoliskt på skaran ner.

1884.

* *

VERKSAMHET.

Motiv från en universitetsstad.

Han stor och värdig med måtta frodas.
Han läser estetik.
Är blid och vänlig mot hela världen,
sig alltid lik.

Hans tankar boken ej ofta fängslar,
de ströfva kors och tvärs
i vida alltet, i tomma intet:
han skrifver vers.

Å soaréen en lördagsafton
en stormapplåd han tog —
så hela söndan och hela veckan
förnöjdt han log.

När han en hvithufvad skara möter,
med blicken inåtvänd
han ser framför sig med glans i minen:
han vet sig känd. —

Af dån och skrammel han väckes tida
en vacker morgonstund.
Till hus på tomten där utanföre
man lägger grund.

Beständigt föra se'n murarslagen
hans lätta tankars färd
från vida alltet, från tomma intet
till prosans värld.

Han skådar ned på det trägna slitet,
han finner det intressant.
Hur hurtigt väggarne sammanfogas,
är högst frappant.

Och öfver sträfvande arbetsklassen
han sina studier gör.
Han ser idén till ett nutidsdrama
där utanför.

Han ned sig sätter och söker tänka
och lycker sinnena fem,
men murarslagen, som dubbelt dåna,
de öppna dem.

En promenad får idén att klarna.
Och ut han går ett slag —
och snart vid ångande dryck beundras
af smickradt lag.

En vacker morgon vid klockan elfva
han upp sitt öga slår

och ser, hur huset, trevåningshöga,
där färdigt står.

Från takås blommande stången vajar
i sol för vårvinds sus.
Han ser på bordet ett ark med fraser
i dagens ljus.

Han boken tager, och i dess början
han ser ännu sig kvar.
Dock vet han själf, att han mycket vunnit:
han mognat har.

1881.

* *

STUDENTUPPASSERSKAN.

Skarp i blick, i synen led,
muskelstark och stor och bred,
rapp i svar och rapp i ben,
alltid vaken, aldrig sen,
böjd i ryggen, rak i sinnet,
står hon, käringen, för minnet. —

Skymning föll novembergrå,
tag tog blåsten då och då,
tog i huset med besked,
dängde tegelpannor ned.
Bredt i gatans sten det skrällde.
Dörr i gården stod och smällde.

Svåra nöjd med idog dag,
satt i mörknad kammar jag,
sög min pipa, såg på glöd,
som ur hufvut glodde röd.
Upp gick dörrn med kända taget.
Mot mig flög från svalen draget.

In hon kom. Ett fång af ved
slog i rostad plåt hon ned,
tände tvärt och utan krus
talgig stakes sneda ljus,
höll en tidning för min näsa:
"Här skall han va' god att läsa."

Valkig hand mig bladet gaf,
nöp så länge veken af.
Bred hon stod där, satte båldt
hand i sida, minen stolt.
"Herre, läs — assessor blef han.
Högt ändå till sist ju klef han.

Ser han, saken var ju den
— dag och timme minns jag än —
mamma kom med gossen sin
sjuttonårig, smärt och fin,
flugen nyss ur dufvoslaget,
ansikt lent och grant och tvaget.

Rummet just det här hon tog,
själf i vägg hvar spik hon slog,
ställde allt i lag, till slut
bredde granna mattor ut,
rädd om gossen, rädd för draget.
Nyss han släppts ur dufvoslaget.

Strök med hand hans linne slätt
— prydligt linne, prydlig tvätt —
talde allt med vacker min,
bad mig se om pilten sin;
vacker gosse, vacker gumma —
skulle visst ej pilt försumma.

Pilten artade sig väl,
men det räckte kort, min själ;
snart så blef det galet fatt,

sömn om dag och ras om natt.
Gosse, förr så rank och rosig,
låg där trind och stor och mosig.

Spring i trappor, kan herrn tro,
satans väsen, ingen ro.
Gunstig herrn lagt boken fram,
men den låg där grå af damm.
Var det sent, och var det tida,
alltid damm på *samma* sida.

Tiden gick, och kassan slant.
Satte så han allt i pant.
Rara taflor refvos ned,
granna mattor följde med.
Slikt var svårt att längre lida.
Boken *skulle* vända sida.

Herrn förstår, han hade kvar
utaf benplagg blott *ett* par.
Efter duktigt sus och fläng
tog jag gunstig herrn på säng,
lät'en rent min mening höra;
gick, lät plaggen sällskap göra.

Lät'en ligga dagen lång,
hörde dundras gång på gång,
gick se'n in — i aftonsoln,
sant för Gud, han satt på stoln,
vresig blick han väl mig sände,
men — han bokens sidor vände.

Först då bok han läst till slut,
fick han vackert plaggen ut.
Dörren se'n jag skötte om,
respass fick en hvar som kom . . .
Så assessor, ser herrn, blef han.
Högt ändå till sist ju klef han."

Hand i sida än hon höll,
gick till ugn, på knäna föll,
böjd i ryggen, stor och bred,
blåste eld i surnad ved.
Mer än annars väl den ryker:
förklädssnibben ögat stryker.

1879.

* *

NYÅRSHÄLSNING TILL SVENSKA FOLKHÖGSKOLAN.

Väl hystes du in under lågrest tak,
i stuga du bor väl ännu.
Där inne dock bonden lär sig stå rak,
och mandom det lär honom du.
Fast fönstret är lågt uti halmtäckt hus,
nog kan därigenom dock tränga sig ljus
långt ned, långt ned uti djupa dalar.

Se, skuggorna maka åt sig så smått,
och ljuset allt mer tränger på,
och bonden, som gäspade makligt och godt
och sof förnöjd i sin vrå,
nu kvicknar han till, nu mornas hans sinn,
när dagern faller så blidt därin:
det dagas, det dagas i djupa dalar.

Och sången, den svenska, den friska, som förr
ljöd högt öfver marker och skog
men tegat länge, såg öppnad din dörr;
till dig sin tillflykt den tog
och bröt så sin långa tystnad till slut
och sjöng med kraft så sin längtan ut,
och hör, hur det svarar i djupa dalar!

Ja, hör, hur det svarar — se bondeson,
som trådde i fåran så trögt,
hvar fick han den lätta gången ifrån
och visan, som klang så högt?
Ja, hör, hur hon klingar där nere där,
där lien raskt uti stråna skär.
Ja, hör, hur det svarar i djupa dalar.

Och rikligt det falle, ditt lefvande ord,
det falle välsignadt och godt
och föde kärlek till fädernejord,
så kärne det blir, hvad du sått;
ja, anden, som inuti ordet bor,
skall göra, att hvad du sått det gror,
det falle som dagg ned i djupa dalar.

Nog får du strida mång ärlig strid,
förrn målet hunnet du ser,
nog reser sig skumögd visdom därvid —
en Saulus, till marken han ner
må falla för ljuset, som mot honom slår,
tills fjällen ifrån hans ögon du får:
därunder det ljusnar i djupa dalar.

Så slå till marken med ljus allt hvad
dig hindrar, där lugn du går fram.
Din lösen är ropet vid Stiklarstad,
den är: fram, bondemän, fram!
"Gud signe dig" må ifrån hjärtan gå,
och mot dig "Gud signe" skall stiga också
en gång, en gång ur de djupa dalar.

1875.

* *

GAMMAL TID OCH NY.

Så skumt är i stuga, och röken rak
ur gloröd veke står.
Och kardorna rifva sträft sin ull,
och surrande rocken går.
Af vyssande ljud sänks sömn i sinne,
och drängarne nicka i värmen där inne.

Men ute kyler vintervind
och kvider i kvällen sen.
Den biter och borrar i stack och tak
och fejar gården ren.
Den bräcker på port, så i fog det knakar,
och rifver i rutor och fönsterhakar.

Lyss — ej är det vind, som väsnas så.
Hvad är för ljud man hör:
det klagar, det klämmer vid fönstren sig fast,
det vill in där utanför.
Man stannar rock, och man hvilar karda,
man lyss, och ögonen klara varda.

Man vet det: de komma att få sig hus,
så väl man känner dem,
de osälla väsen i natt och nöd,
som trängta till människohem.
De jäktade andar de bida, de ila,
de hafva ej ro, de finna ej hvila.

Och far, som i kakelugnsbänken sof,
ej längre fann hvilan god.
Han sett, hur det lektes jul under hög
den natt, den på gullfot stod.
Han sett i den tjocknande höstkvällsdimma
mång tusende småljus kring vångarne glimma.

Och jäntan hon hört vid ån en kväll
— den gången ej hörde hon fel —
ur vattnet klang det en polska upp,
där speltes så fagert ett spel.
Det ryckte i benen: de ville i dansen,
väl var, att hon mäktat hålla sansen.

Så vardt det hviskadt, hvad hvar en sett,
och tyst man lyddes på.
Och piltarne kunde ej leka mer,
de smögo sig skygga i vrå.
De kröpo tätt till hvarann förskrämde,
tills in de i aftonsalmen stämde. —

Ej mer under bro ur nattblå bäck
en klingande klagan går,
och ättehög i julekväll
ej mer på gullfot står.
En saga det är, knappt i minne hållen,
ty dagen är kommen, då flykta trollen.

Ja, dagen är kommen, och pilteflock,
som ryste och kröp i vrå,
fått åldras i bättre och ljusare tid
än den, som gjort fader grå.
Från susande ångvagn nu ringlar röken
kring ängar, där far gick och såg sina spöken.

Men ej må ett ömkans löje man le
åt minnen från barnadar,
det vore en synd, ty det vore för visst
att håna sin egen far.
Ej må man till glömska de minnena döma,
det vore sin egen mor att glömma.

1877.

* *

HVILAN.

Krog — folkhögskola.

Det är så ruskigt och rått och kallt
att färdas så här i novemberkväll,
då regnet faller duggande fint
och väter igenom rock och fäll,
och hästarnes hofvar i gyttja slå,
och hjulen tröga i leran gå.
Af slikt ett väder vi re'n fått nog.
Här lyser det ut från Hvilans krog.

Här väntar på gården vagn vid vagn,
och mor man lämnat på lasset kvar.
Hon sitter i rutiga sjalen svept
och ser mot dörrn och väntar på far.
I krogsal ljuset gör matt försök
att bryta sig fram genom tobaksrök.
Det skiner på glas, som en törstig kund
där framme vid disk nu för till mund.

Det rör sig af röster i rök ett sorl,
en ed skär igenom då och då,
och här och där somnar sorlet in.
Det snarkar så godt där borta i vrå.
Och midt å golf med snärt under arm
står far i kapprock — så röd och varm
han står där och byter ett skämtans ord
med stojande lag kring söligt bord.

Där sitter en gäst, en sömnig och säll:
ur tobakspipan slocknad och slak
han söker att dra en pust ibland.
Så kvicknar han till, då upp mot tak
det skräller en visa; han stämmer i.

Den går efter gammal och känd melodi. —
I rök och sorl ha vi rastat nog.
Så bär det bort ifrån Hvilans krog.

*

När nu du färdas i vinterkväll
i regn, som ruggar i rock och fäll,

då vinkar till vägs ett vänligt ljus,
där gamla krogen sjunkit i grus.

Du stanne en stund. Du stige som förr
att rasta ut inom stugudörr.

Här lyser det klart. Med flinka tag
man lyktar en leende arbetsdag.

Här möter din blick friskkindad släkt
med öppna drag och med öga käckt.

Snart ljuder en visa, varm och fri,
och unga hjärtan jubla däri.

Det skiner i sal ej från lampor blott.
Här inne är sol. Det skönjer du godt.

Hur kan du i värmande solsken stå,
då vinterskurar mot rutorna slå?

En segrande tanke här tagit gestalt.
Den är det, som skiner i sal öfver allt,

som vecklar sin vårliga värme ut
i vinterkväll, då det yr kring knut.

Ur folkets hjärta den tanken gått,
och dädan har den sin värme fått.

1879.

* *

I VÅRDAGAR.

Du minnes den fröjd, då ut öfver marken
du lockade toner ur pilebarken.

På vallen du satt: öfver fält och by
din pilflöjt dig lyfte till lärkor i sky.

Du blåste så friskt, och hurtigt du stämde
in i den vårsång, som ingenting tämde.

Men mest du minnes af alltihop
vår falska, dyiga märgelgrop,

dess lurande djup i den spirande vången,
där fram du stultade, sorglös i gången!

En vifva du tar vid dess yttersta brant,
och ned du med vikande leran slant.

Du fäktade tappert för lifvet, det unga,
i hemlandsmodden, den mördande tunga.

Det var, som den ville i djupet dig draga
och sluta vid vårsång din lekande saga.

Med nya tag fick du mod och hopp,
och segt för branten du kraflar dig opp.

Och åter du skär dig en pilepipa,
som ljuder högre än lärka och vipa.

Och färgad af fädernejorden, du stod
och blåste med ännu stoltare mod.

1902.

* *

JULKVÄLLSMINNE.

På skridskor det bär öfver glittrande dammen.
Pilarnes stretiga, bruna ris
står spegladt i Gåslyckans klara is,
där gräset inunder grönskande gror.
Än minns jag er alla med fägnad stor,
kamrater af kärnkrya byastammen.

Skridskor hvina, och träskor surra,
då långa, hvitnande kanor de slå.
Vi tumla omkring med bälgvantar på.
De vakar, man huggit, ej hejda vår lek;
den tvekande vore en morsgris vek,
och flinkt öfver vaken vi hoppa och hurra.

I byn blir så stilla i dalande dagen.
Ned till sin islupna vattenho
släppas ur stallarne häst och ko.
På grenarne sitta kråkorna tätt,
och torfrök doftar i luften lätt.
I logarne tystna af pläjlarne slagen.

Det skymmer. Bak mörknande Tornabacken,
kullen, där trollen i julnatt ha fest,
går glödande solen ned som bäst:
det ringer med ens; med malmklang ifrån
kyrktornet rungar klockornas dån,
och strax i isen hugga vi klacken.

Leken är lyktad; julkväll är inne;
flocken mot hemmen jublande går,
och isen knastrar i vägens spår.
Fram mellan träd blinka rutornas ljus;
vi skingras till prästgård, till fattigmanshus:
kamratflock, du bor än friskt i mitt minne.

Jag gick till min gran och det festprydda bordet.
I gingen till lerbyggda stugor grå,
där julen likväl sken in i hvar vrå;
och fröjden, som julgladt fyllde er själ,
gaf glans i er blick, då vi sade farväl:
ett afsked att minnas varmt är det vordet.

1908.

* *

HAMMARLÖFS BY.

En syn.

Fram öfver slätten går susande tåg,
fram genom klöfver och blommande råg.
Där glider förbi mig en åtrådd syn,
långt borta den kärliga fädernebyn.

Den vidgar sig ut som en lummig park
med popplarnes linje i frodig mark.
Och trappgafvelskyrkan står där så hvit;
midt öfver fälten skiner den hit.

Den står som en barndomsminnenas vård
med grifter invid sig i murhägnad gård.
Än flaxa de hemvana kajorna kring
det kalkade tornet i svängande ring.

Och synen är borta. Den gaf en minut
af stämning, som än icke slocknat ut.
Hela min barndom med ens jag såg:
i sommarens skimmer framför mig den låg.

Där borta i byn bo minnena kvar;
än ser jag allt folket, min mor och min far;
och möter det goda i lifvet mig än,
då är det, som ginge blott minnen igen.

Och når mig det stygga i gärning och ord,
till värn jag fått kraft, min by, af din jord.
Du var ej en hägring i himmelens sky,
du grönskande, trofasta fäderneby.

1905.

* * *

*

FRÅN SKILDA TRAKTER.

VÅRAFTON.

Högt här uppe på bergets krön
blicka vi kring oss vida;
vårspäd grönska i mörkgrön ljung
ljusnar längs bergets sida.
Luften är vårlig i skymningens stund:
 stillhet här uppe!
 Stjärna vid stjärna
skymtar fram på sin mattblå grund.

Djupt där nere i dimma fin
Göta stad sig breder;
kyrkospiror och skansar nå
högt öfver husens leder.
Älfven vrider sig blank och blå.
 Hisingens höjder
 mörknande hvälfvas,
väldiga skuggor ur klyftorna gå.

Hör, hur där nere i flitens stad
krafter vid kvälltid sjuda!
Hit ur arbetshärdarne än
flämtande, doft de ljuda.
Se, nu tänder sig ljus vid ljus:
 fröjd och bekymmer
 sorla ur skimret
från avenyer och grändernas hus.

Vår är här uppe på bergets krön;
luftdrag tumla sig friska,

aftonvisa i knoppande björk
kvittrar en ensam siska.
Här är hälsa och hjärtero,
hvardagsstriderna
bort vi glömma,
varmt vi på våren i skymningen tro.

Se, det är rosigt där västerut:
aftonrodnadens strimma
kommer älfven att flyta röd,
böljor ur dunklet glimma.
Än hör du flitens dofva musik.
Fyren vid Vinga
blänker i fjärran.
Världen är lockande vid och rik.

Göteborg 1891.

* *

VID KATTEGATT.

Stilla vik vid Kattegatt
mellan berggrå stränder.
Tufvors ängsull vajar matt;
slött sig vågen vänder;
däfven tångdoft stiger stark;
kring förankrad, öde bark
simma dufna änder.

Men där ute seglen stå
spändt från jakt och skuta;
genom böljor, soligt blå,
fram sin bog de skjuta;
fram mot gränsfri rymd det bär,
högt kring Nidingarnas skär
hvita vågor spruta.

Ser jag ned mot stilla vik,
syns mig sommardagen
dåsande och hvardagslik,
all sin kraft betagen.
Ser jag ut mot Kattegatt,
glittra framtidssyner gladt
fram med böljeslagen.

1906.

* *

VÄXLANDE DAGRAR.

Nu solas skären, de öde,
en övärld, naken och grå,
och vindarne äro döde,
och sjön ligger stilla och blå.

Och gräset i klippornas skåror
står magert och sparsamt nog,
det snor sig i gneisens fåror,
som plöjts af en jätteplog.

Hvart än du ditt öga vänder,
allt tar sig en middagsblund:
ej lif på skrofliga stränder,
ej lif på blånande sund.

Men se, hur det plötsligen skiftar:
där brusar en ångare fram,
från däcket man hurrande viftar —
musik och surrande glam!

Där vingsnabb en fiskmås dyker
mot hafvet med lifvande skri,
ett segel helt sakta stryker
den kala udden förbi.

Och segel vid segel blänker.
Från skyars tågande här
nu skugga vid skugga sänker
sig ned öfver soliga skär.

Ja, blott några lätta sekunder —
och vidt, som ditt öga ser,
det är, som om skuggiga lunder
sig sänkt på klipporna ner.

De dunkla lunderna stupa
mot haf, som har stålblå glans,
de formas till skogar djupa
i mystisk violblå krans.

Nu är, som om ångaren hade
sin kurs mot ett sagoland
och ginge med gäster glade
bort — bort mot en lyckostrand.

Från däcket dallrar musiken
likt fjärran tonande spel,
som siar om sällhetsriken,
där glädjen är jublande hel,

där lifvets lycka är funnen,
som sökts i tusende år,
omsider af människor hunnen:
en kvitterfylld, doftande vår.

En kåre plötsligen drifver
från skären skogarne blå,
och kvar där i hafvet blifver
en övärld, naken och grå.

Nyvik, Styrsö den 24 juli 1892.

* *

MÅNSKEN OCH STORM.

Månsken på hafvet, som skummande fräser!
Milslång är böljornas här.
Bränning helt nära kokande hväser,
fraggar kring lurande skär.
Skarpt glimmar skummet i darrande ljuset,
jämt går det väldiga Kattegattsbruset.
Här uti lä jag med fiskaren är.

Månklara skären tyckas nu drömma
tungt i augustinatt.
Böljorna minnen om hafsnöd gömma,
sorgerik sagoskatt.
Byn står där nere med glänsande taken,
känner nog till de splittrade vraken,
vräkta på land vid stormandars skratt.

Udden jag skönjer, där brottsjön sig bryter,
hotfull och hvirflande vred.
Flake vid flake af sjöskummet flyter
hvit öfver hällarne ned.
Där, säger fiskaren, höres en klagan
stundom i natten. Så täljer han sagan:
"Döden min son där i hvirflarne led.

Han, som kringseglat de främmande landen,
vida befaren på haf —
här invid hemmet, vid välkända stranden
gick han, matrosen, i kvaf.
Underligt var, att han ej kunde reda
sådan seglats: men se, makter leda
bäddade honom en tidig graf.

Månsken och storm — så var det den kvällen;
båt, som ej hade skavank,
vräkas jag såg där borta mot hällen,
lyftas och se'n gå i sank.

Sonen vardt förd in i hvirfveldansen,
blek vardt han skådad i måneglansen,
än såsom döder reslig och rank.

Dit ut jag rodde, och snart tog jag fatt'en;
mödan var icke så stor.
Klagan det vardt, när han fördes om natten
hem genom gatan till mor.
Många då sade, det så skulle hända,
båten ju *skulle* få sådan ända:
själfva den onde i väg med den for.

Ser herrn, i båten en kvinna farit,
hade haft lusttur en dag,
herrar från staden ock med henne varit:
hon var nog dem till behag.
Hon var så grann som ett solskensväder,
hade de finaste köpstadskläder.
Hur det var fatt med'na, visste ej jag.

Fan var i båten; jag se'n fick det höra;
många förkrossande ord
nådde i hem och på gata mitt öra:
skam hade varit ombord!
Hon var från staden, en fallen kvinna:
kommer en slik i en båt, då försvinna
lycka och pengar, och skadan är gjord.

Farkost, hon gästar, sin trygghet den mister;
fisket för alltid är skämdt,
rodret i stormen skälfver och rister,
änskönt af näfven klämdt.
Liksom förhäxad, i rusig yrsel
båten vill drifva för vind utan styrsel,
stönar i tackling och fogar alltjämt.

Ser herrn, där borta" — så slutar han sagan —
"hvit blef en kind som var röd;

där hör i natten man stundom en klagan
som från en sjöman i nöd."
Månsken på hafvet; månsken på skären:
väldigt ur skummande böljehären
brusar det sagor om lif och om död.

1892.

* *

SOMMAR.

Gottskär i juli 1895.

Djupblåa fjorden sig vattrar
lugn mellan bergiga stränder,
inne i strandgräset snattrar
kullen af simmande änder.
Luften är solvarm och still,
ute där lustkuttern vänder,
lyser af seglet det till.
Sommar på fjord och kring blånande stränd

Lärkan på land hör jag drilla
högt öfver kvarnar och gärden,
styra däröfver den stilla,
lifligt klingande färden.
Gårdar i Hallandsbygd,
värnande lyckan kring härden,
rodna i lindarnes skygd.
Sommar i bygd, öfver grönskande gärden.

Se där på klippan en klunga
ungmör i dräkter, som ljusa
smyga sig mjukt om de unga
lemmarne, skapta att tjusa.
Luften är glittrande blå,
snöhvita måsarne susa
kring dem, där smärta de stå,
friska i hågen och sommarljusa.

Nejd, som tankero gifver,
skön du i solljus dig tvager,
och af den synen du blifver
än mera leende fager.
Ungmör sin fägring dig ge,
in i din blånande dager
dejliga ögonen se.
Sommar kring nejd, som i solljus sig tvager.

* *

PÅ LUSTTUR I DALARNE.

Och ångarn glider
längs älfvens grusgula
brinkar fram,
där öfverst raden
af höga tallar
står allvarsam.

Och skilda grupper
sin sommarglädje
ha med ombord:
i julivärme
man gästar Dalarnes
gamla jord.

På däcket kännes
af cigarretter
en lätt parfym;
och damer fröjdas
i ljus och smekande
reskostym.

Så når man Siljan,
som vattrad skiner
oändligt blå;

och kikarn riktas
mot fjärran stränderna
då och då.

De glada grupperna
nöjda nalkas
hvarann så smått,
ty middagsbordet
på däck står dukadt
och vinkar godt.

Det spända tältet
ger solskensdager
helt blek och skär
åt ringlad gädda,
melon, som lyser
bland smultronbär.

Och vind, som kommer
med doft ur skogarne,
fläktar lätt
kring hvita duken,
kring glas och lockande
sommarrätt. —

Och glammet mattas,
när kaffe doftar
vid god likör;
nu färden njutes
vid tyst begrundande
pärlhumör.

Man bergens vågiga,
mjuka kammar
rundt om sig ser,
och deras anblick
en mystisk stämning
åt sinnet ger:

Bak dessa blånande
vida höjder
man anar hem
för sång och saga,
fast icke Bædeker
nämner dem!

Mot soffkarm lutad,
man låter tankarne
taga fart:
af lif i Dalom
man formar fägnande
bilder snart.

Man ser i andanom
näpen kulla;
hon räfsar hö,
och armars linntyg
mot grönskan skiner
så hvitt som snö;

hon lyckligt myser
i blida drömmar
och fager dräkt,
och hennes visor
om vår älskog
tar vindens fläkt,

som för till gossen
bland skogens stammar
hvart kärligt ljud:
hans yxa hejdas,
hon i hans tankar
alltre'n står brud!

Den raske gossen
fiolen tager
från mossans bädd,

och ut från strängen
hans kärlek strömmar,
i välljud klädd.

Det spelet lärde
han visst en afton
af strömkarln själf,
när månljus dallrade
öfver brusande
skummig älf.

Bak blåa bergen
där lefver lyckan
i skogars ring,
där flyga sägner
som vackra fåglar
i dunklet kring;

om vinterkvällen
de stilla trifvas
kring stugohärd,
där trefna folket
vid flamman njuter
sin lugna värld . . .

Nu ångarns hvissling
sig genom soliga
luften skär,
så upp man vaknar
och hela stämningen
går isär.

Och land man nalkas,
och skämt och gamman
ånyo rår.
Allen' på stranden
liksom i tankar
en kvinna står.

Och hennes anlet
är väderbitet
och brunt i hyn;
från hem hon kommit
bland berg i fjärran
till kyrkobyn.

Allt sträft, som lifvet
i karga bygder
ger dag från dag,
satt säkra fåror
i tidigt vissnade
anletsdrag;

de tälja tydligt
så sanna sägner
från stugohärd,
där tidt bekymmer
som ugglor lefva
sin skymningsvärld;

de tala öppet
om starka slitet
för barn och bo,
ty eljes kunde
i egna torfvan
ej kornet gro;

om kraft de tala,
som hän åt mödorna
gett sig hel
i sommarsolsken,
vid vinterstormarnes
strängaspel.

Ur djupblå ögon
ser lifvets allvar
helt tankfullt fram:

med undran skådar
hon fjärran gästernas
glada glam.

1889.

* *

VID VÄNERN.

Middagsro och sommarvärme,
vackraste lugn öfver Vänersjö.
Vidt öfver våg i fjärran skymtar
dimblå där borta Kållandsö.

Blåa, blanka Kinneviken
breder sig ut i soligt mak.
Fram mellan middagsheta furor
glöder så rödt ett tegeltak.

Ute i vik från mygg och flugor
brokiga korna svala stå,
titta tigande stint framför sig,
vifta i vattnet då och då.

Svettiga fiskargubbar draga
upp sin varp där i solvarm vik.
Mellan maskorna vattnet blänker,
glittrande sprattlar där till en sik.

Skjuter förbi i hvitblå eka
gästande stadsbo i strågul hatt,
vågat sig ut i slik en hetta,
undan glider det mjukt och glatt.

Badande pojkar slå där på näset
kullerbyttor i stackadt hö.
Sommarvärme i luft och vatten,
vackraste lugn öfver Vänersjö.

1877.

* * *

BILDER UR LIFVET.

JAG GICK EJ ALLEN — TY DU VAR MIG NÄR.

Och susande tåget saktas; signalen hviner,
och hvisslingen flyger bland snöiga furor ut.
Där ligger min moders hus; det ur rutan skiner.
Och ändtligen är den långmila färden slut.
Och glad jag fram mot vinkande skenet hastar,
där gran i tunga snöveck sin skugga kastar.
　　Och snön är mjuk; där inne hon hör
　　ej, hur det trampar här utanför.

Och fram till fönsterlist jag mig varsamt smyger.
Där ser jag dig inne, du blidaste moder min,
du sysslar vid lampan, men ute är tanken och flyger
så vida kring världen. Söker den sonen din?
Jag ofta har känt på min färd, hur med vingtag fina
de huldt ha kretsat ikring mig, tankarne dina.
　　Och aldrig jag haft en stund så god,
　　som då jag känt, att du när mig stod. —

Så sitta vi åter vid knastrande brasa samman
som förr, då älskliga sagor jag lyddes på.
Jag ser, hur på väggen än af fladdrande flamman
de trolska gestalterna manas fram ur vrå.
Du spör, hvar min väg har gått i vida världen,
om lätt den mig varit, om tung, den långa färden,
　　du spör, hvad som hållit mig hugen ung,
　　hvad börda lättat, hvad gjort den tung.

Så täljer jag allt från klara och mulna timmar,
hur än det skymde i sinne och än blef dag.
Vid brasan jag ser, hur i milda ögon det glimmar,
det är, som du, moder, kände igen hvart drag.

Ej under, ty ofta jag känt, hur med vingtag fina
som nu de kretsat ikring mig, tankarne dina.
Och aldrig jag haft en stund så god,
som då jag känt, att du när mig stod.

Ty såg jag förbi mig lysa i människovimmel
ett anlete öppet och kände mitt hjärta slå,
och såg jag, om ock i en pöl, det klarna en himmel
och märkte, att världen den var ej så skum ändå,
och skönjde jag stundom pärlor i drägg det blänka,
och fick jag en sonande tanke med värme tänka,
då skönjde jag väl, du min moder kär,
jag gick ej allen — ty du var mig när.

1879.

* *

TILL * *

Du är mig underbar, du min sjuttonåra flicka.
När genom alla rutor det lyser dager klar
och rundt i rummet tanter ikring dig skarpögdt blicka
och hjärteglad jag nalkas, du skyggt dig undan drar.
Och när jag varm i hugen ett ord dig säga vill,
det är mig, som du icke ens lyssnade därtill;
i marmorkyla styfna de älskligt blida dragen:
du gör dig hård för blickar och för den klara dagen.

Men när ej dagsljus mera igenom rummet skiner
och kvällen sakta kommer och dunklet tager till
och sveper sig längs tiljor från veckade gardiner,
tills allt blir skumt där inne, hvart hän du blicka vill,
då glänser det i ögon, då mjukna fina drag,
och unga bröstet spännes vid frigjordt andetag.
Så skänker nattviolen sin doft, så pärlomduggad,
först när rabatten ligger i aftondunkel skuggad.

Då ville upp jag springa och tända ljusen alla,
som rundt i mörka salen i sina kronor stå,
så klara skenet finge i hvarje anlet falla
och blänka ut från speglarnes glas till hvarje vrå,
så i den starka glansen en hvar förveten blick
långt mer, än hvad den sökte, helt tydligt skåda fick,
fick se oändlig kärlek som dagen öppet skina,
så oförställdt ur ögonen dina och ur mina.

Men kvar jag stilla sitter, ty ljuft är ock att bida,
och under tiden nöjes jag med en framtidssyn:
i friska morgonluften du rider vid min sida
på lätt och dansglad fåle igenom tysta byn,
så gatans stenar sjunga, då hofvarna slå i,
och alla tanter vakna, när raskt det bär förbi,
så upp ur lätta blunden de riktigt rappa spritta
och stå där anletsgråa i morgonsol och titta.

Men ut mot fria fältet på fålepar vi gunga,
där fina, friska doftet ur våta ängar slår,
där in det blåser hälsa med fart i hug och lunga,
och genom alla leder en majljum kåre går.
Den luft, där mina visor i vårlig blom fått gå,
vi skola samman andas i fulla drag, vi två.
Den mark, hvarur som gräsen de spirat vårljust unga,
skall under våra hästar vid skarpa trafven gunga.

1881.

* *

ENSAM.

I.

När vid nattetid det sakta
i din hjärnas fibrer bränner
och för synder, färska, forna,
helt som sjunken du dig känner,

haf dock mod; ty får en gång du
fästa bo i kvinnotanke
och du känner, hur du står där
som den stolte, starke, ranke,

står i sol för klara blickar,
därur vårens värme strömmar,
vet i kolsvart natt dig vaggad
ljufligt fram i jungfrudrömmar:

då blir anden liksom lögad,
tvagen stark till nya strider,
och förgätna varda alla
kval, i gångna leda tider.

Men en gång när samma blickar
kallt och glanslöst mot dig falla,
först då vrid dig, du har sjunkit —
det är djupast fall af alla.

II.

När uti kvaf och nattlig stund
sommarens åska mullrande går
och bryter med ens din blida blund
och blixten sitt sken i din kammare slår,
då lycker du hårdt ihop dina ögonlock
att blänkande flamman ej se — men du ser den
ändock.

Den skär sig darrande, blek och blå
in i ditt ögas slutna rund;
det är, som du såge täckelset gå
upp för andars värld en sekund.
Lyck ögonen till för darrande minnens flock
att ängslande syner ej se — du ser dem ändock.

1881.

* *

BRIST.

Och hade min själ blott en ann, som vid den sig fäste
och kände dess krafter, de sämsta och de bäste —

en kvinnoande, en af de varma bara,
som känna så djupt, att ögonen skåda klara —

då skulle min kalla och strida sång måhända
varmare, mjukare toner i dagen sända.

Såg jag i världen en vrå, som dugde att måla,
af lifvet en syn, som kunde i färger stråla,

och kunde med jämnmod i växlande skiften vi båda
så skuggornas sorg som dagrarnes glädje skåda,

där skummast det var, kanske hon mig viste en gnista,
som kämpande låg — ett hopp, som tog lif i det sista.

Och där jag blott ljuset såg, som för stråligt blänkte,
hon dämpade skenet och lifvande värme det skänkte.

Nu låter sången mest som ur ängars dimma
en vipas vårskri i marskvällens dunkla timma.

Måhända den då som en lärksång stiga finge
hän öfver ljusa fält och med ljus på vinge,

och sjunga den kunde varmt, hvad den dejligt såge,
där sol öfver gröna, vida bygder låge,

och fram då tonade rent ur de starka slagen
all bygdens lycka och sorg i den klara dagen.

1882.

*　　*

HEMLIGT FÖRLOFVAD.

Din hemlighet, du vackra,
nog visste du bevara,
och på hvar brydsam fråga
så väl du kunde svara.

Dig systers öga följde,
dig moders blickar brydde,
och aldrig blef du ensam,
hvart än du undan flydde.

Men aldrig lät du någon
din sälla tanke följa,
och följdes den, du visste
så skälmskt den undan dölja.

Och kom så dag, då alla
små tankar i hvar timma
från tida och till särla
på pappret skulle glimma,

då gällde det på allvar
att så dem skyla alla,
att intet annat öga
än *hans* på dem fick falla.

Där uppe under loftet
där såg så visst dig ingen —
och bord blef hanebjälken,
och stol blef sädesbingen.

Från tegeltakets springa
flöt sparsam sommardager,
där bland allt uppskrymdt bråte
du satt så ljus och fager.

Man sökte dig. Du hörde
ditt namn i gården klinga.
Hvad den fick fart, din penna,
att öfver pappret springa.

Och dagens alla tankar
och nattens alla drömmar
i skumrask under loftet
nu fingo lösa tömmar.

Du log så skälmskt, du vackra,
då pennan du höll inne
och smög de blåa arken
i barmens hvita linne.

1879.

* *

OCH DITT HEM DU SKALL SE STRÅLA.

Broder, tidt jag hört dig tala
om den ljufva bröllopsdagen,
och för väl jag märkt, hur svåra
du den gången var betagen.

Allt ikring dig stod i skimmer,
bort du glömde allt för bruden,
såg i hennes mörka ögon,
tittade på hvita skruden.

När du hemmets tröskel nådde,
såg du alla rutor glimma,
fast jag vet, att ej ett enda
ljus var tändt i dagklar timma.

Hvad kom kronorna i taket
till att kasta strålar klara?

Älsklig gåta vill jag tyda;
kan på frågan jag dig svara:

Stråligt glänste mörka ögon,
när de fagert mötte dina,
och så fick du ljus i blicken,
och så såg du hemmet skina.

Om i hemmet, fint och fejadt,
någon gång det skulle hända,
att dig synes skumt, fast alla
ljus där inne äro tända,

se i hennes ögon åter,
som dig fordom gjort betagen,
och ditt hem du skall se stråla
bättre än på bröllopsdagen.

1880.

* *

VID TELEFONEN.

En röst ur fjärran når mig
med klang som från en cittra,
jag hör min hustru kvittra:
det rakt till hjärtat går mig.
De glada orden ila
fram under vårljus sky,
fram genom stad och by
och skogar hundramila.

Jag känner värmen strömma
från hem, där tomtar trygga
min arbetsro och bygga
all lycka, jag kan drömma.

Min tanke lyfts och ilar
hem till mitt eget bo,
och i dess djupa ro
mitt trötta sinne hvilar.

Kan apparaten trolla?
Nu ser jag treårssonen
stå morsk vid telefonen
och mor i kjorteln hålla.
Förnumstigt uppåt ser han:
jo, allt är väl beställdt;
åt hvad hon talar snällt,
benäget bifall ger han.

Och när jag henne svarar,
två själar smälta samman
i allvarstal och gamman,
och ordet uppenbarar,
hur våra väsen sluta
sig till hvarandra ömt,
och lyckan, som vi drömt,
en kort sekund vi njuta.

Det dallrar och det klingar
af skratt i vårens skyar,
och öfver land och byar
far skämt på lätta vingar . . .
Hallå! Nu hör jag illa!
Det blef så tyst i hast,
som om min trolltråd brast.
Hallå! Hvad allt blef stilla!

Hallå! Jag hör min stämma
hes i det rop, jag sänder
mot mörkret — ångstens händer
hårdt om min strupe klämma.

Jag känner rymden hvälfva
sin tomhet, där jag nyss
i en elektrisk kyss
känt lifvets lycka skälfva.

1898.

* *

DEN LILLE VETENSKAPSMANNEN.

Hur väl han trifs i mitt bibliotek,
den lille, som aldrig lärt stafva.
Hans stultande fötter snafva
bland böckerna under hans nyaste lek.

Från nedersta hyllan med utsökt smak
de tyngsta banden han tagit,
än fler från den nästa han dragit.
Där står han på stegen, nackstyf och rak.

Och medan han språkar och jollrar gladt
och pröfvar på banden sin styrka,
han kallar det: ”bygga kyrka”;
och säker grund har han redan satt.

De tjocka murarne byggas, men snart
är virket slut, och han klifver
på stegen beskäftigt och rifver,
så böckerna dansa i golfvet med fart!

Jag sitter vid skrifbordet, låtsar ej om,
att innerst det svider i sinnet,
när böcker få rispor i skinnet,
jag låtsar, som om det mig intet bekom.

Han bygger och trallar belåtet sin trall,
och verket blir mästaren värdigt;

men ännu är tornet ej färdigt;
ty stundar för nya böcker ett fall!

Han tog sig en paus; han funderar besatt;
hans anletes uttryck är listigt;
det vore väl icke så kvistigt
att få i de minsta, de öfversta fatt!

Beslutsamt han rätar sin hvilande kropp
och känner fördubblad sin styrka.
Nu skall hon bli färdig, hans kyrka,
och åter på stegen stretar han opp.

Ohyggligt han stör mig; med ängslan jag ser,
hur rara volymerna hotas,
ty skadan visst aldrig kan botas,
om åldriga banden nu vältas ner.

Han stör mig! Mitt frestade jämnmod förgått,
och upp från min stol jag rusar
men hejdas — hans fröjd mig dock tjusar,
han jublar där uppe: sitt mål har han nått!

Jag sätter mig åter med fast beslut
att icke mer låta mig störa,
ej låna mitt känsliga öra
åt kraset, som räcker en hel minut.

Ånyo jag tar i mitt arbete tag
att åter få tankarne samman
och värma min själ vid flamman
af elden, som lyser min lefnads dag.

Dock får jag ej länge där hålla mig kvar;
ett fröjdeskri kammaren rister,
och tankarnes kedja brister:
nu har han omsider sin kyrka klar!

På högresta tornet pekar han stolt,
förträffligt var materialet.
Och verket är icke så galet,
fast sköra bokryggar rämnat förbåldt.

Han ler åt sin seger. Se'n stultar han nöjd
ur rummet och låter de rara
och lärda volymerna vara.
Jag känner i själen en underlig fröjd.

Trots all profanering står kyrkan där tryggt.
Jag ler åt den lille vandalen,
som härjat och sköflat i salen:
af vetenskapen sitt tempel han byggt.

1896.

* *

VID AFKLÄDNINGEN.

Så godt hon ler åt sin gosses ficka,
byxefickan, som sväller bra
af hvad han har lof att till lektyg ha
och allt, som han gläds åt att undansticka.
Nu skall delinkventen klädas af,
och öppnas skall denna leksaksgraf;
en älsklig och välkänd smuggelhåla,
som visitering ej gärna vill tåla.

Men skatterna plockas ur gömslet opp;
nu ligga på bordet de hopade alla,
och lampans omutliga ljus ser han falla
på allt, hvad han samlat i dagens lopp.
Han söker att småle, fast ej det är gladt,
han hviskar från bädden ett tveksamt godnatt
och somnar med ens, som om lustigt han fore
in i en drömvärld, där lycklig han vore.

Bland godset hon finner en blyertsbit,
spetsad så skarp af den etsade knifven,
nyss som en födelsegåfva gifven;
på papper han ritat med gamman och flit.
Det blifver en listig fälttågsplan,
en säker för vinnande, färm japan.
Och gossehjärnan på bragder hvälfde,
så zarens rike i tanken skälfde.

Mycket hon ser, som ej rör politiken:
korken, som svärtar en till morian,
slungsnarans snöre för hand, som är van,
munspel, som gifver den ljufva musiken.
Men fram ibland spikar och annat rask
tittar förbjuden tändsticksask.
Han glömt hennes bud att vara så varlig:
lek ej med elden, elden är farlig.

Hon ser, hur i dröm han andas så lätt,
som bidade honom ej bittersta fara,
som vore den käckaste lek det bara
att storma mot ryssar, som ta till reträtt,
och hälsas af eldar, elden är god:
den skänker åt gossar flammande mod.
Och tungsint hon ler: hvad lycka det vore,
om, gosse, din drömvärld ur världen fore!

1904.

* *

MIN GOSSE.

Min gosse glädes åt fåglar,
som fladdra mot sky
och drilla sin sång hän öfver
hans sommarby.
Men hittar han fåglars reden

i äng och i stengärdsgård,
till mods än gladare blir han,
han tar dem så ömt i vård.
Han sitter där tidt och vaktar och ser,
att ägg eller ungar ej ondt det sker.

Väpnad med väderbössa,
han ståtar kavat.
Till skata och katt nu lågar
hans unga hat.
Och skulle de vara så djärfva
att trotsa hans trogna beskärm,
den flygande, smygande finge
då känna hans stålpilssvärm.
Och sommarvinden, doftande, mildt
fläktar kring spejande, spänstig pilt.

Bland gärdets blomster han trifves,
dem håller han af.
Naturen ock åt hans kinder
sin friskhet gaf.
Hvad vänt, som hans ögon fångat
i sommarens smeksamma dar,
dröjer i blånande blicken,
i fina löjena kvar.
Den kraft, som han hämtat på berg och på våg,
satt märg i hans känsliga, mjuka håg. —

Så vandra på stadens gata
vi bägge fram.
I smällkalla vinterdagen
jollrar hans glam.
Raskt små stegen han tager
i kölden, som biter så svårt.
Kärror och vagnar rassla
på frusna stenarne hårdt,
han hejdar sin gång, han studsar till
och pekar mot gatan, stum och still.

En häst på ett lass där knogar,
styfbent och grof:
öfver en dröjande sparf han
lyfter sin hof,
men inne med trampet han håller,
blicken lyser så klok —
och, frälst ifrån döden, flyger
sorglös, kvittrande tok.
Och hästen går lugn sin sträfsamma gång
mot nya mödor i gator och prång.

Min gosse glänser af glädje,
ett handslag han får,
genom vanten jag känner, hur pulsen
hastigt slår.
Så må han i framtidens dagar
minnas, hvad barnsligt han lekt,
hur de små han värnat och älskat
med sinne, så starkt som vekt.
Måhända det mod då står honom bi,
som hjälper sin man att bli lycklig och fri.

1909.

* *

DET ÄR SEGER NOG.

Till Sveriges folkhögskolemän.

Att dagens stråle dit ha ledt,
där morgondimma låg,
att se det blänka i den blick,
som nyss du dufven såg,
att se i Sveriges byahem,
hur renad tanke och tro
de växa i kapp med vaggande korn
kring blomrik hage och bo,
det är seger nog.

Att väcka ur dvale den tanken upp,
att skog ikring älfvastrand
ej blott ger en dråplig timmerlast
men pryder ett fosterland,
att mark, som med sorgfritt sinne sås,
som rågar rätter på bord,
ej blott är en frodig hemmanslott
men flik af en fosterjord,
det är seger nog.

Man nekat landstro hos danneman,
som lefde i sagan den blott.
Den lefver — i mången en signad stund
I hafven det skönja fått.
Att tro, det i dagens söfvande ro
den lycker blott ögat till
för att i stormtid slå det upp
och rista en saga till,
det är seger nog.

I ären en liten, liten flock,
kring Sveriges bygder spridd,
med länkar små en ring I slån,
en järnfast hopasmidd.
Och manen I folket att göra så med,
att stå som damm för sitt land,
så våg, som vältrar med våld sig fram,
må stupande studsa från strand —
det är seger nog.

1877.

* *

VAKNEN, I SVENSKE!

Vid skyttefest i Göteborg 1903.

Vaknen, I svenske, sen rätt på tiden,
än är ej våldets blodstid förliden.
Spännande dagen komma skall,
då I, dolda bak skyttevall,
hållen geväret klart till striden.
Jag ser i bergen en jägareked
hukad bak skyddande sten och i skrefvor,
medan ur ljungens vårmörka refvor
stiger en doft af närande mull:
fädernas fria jord, för hvars skull
ligger skyttarnes långa led.
Slutad är kampen för guldets vinning
under brådskande dagars fred,
då hvar man för sitt eget stred.
Slocknad är festernas glans, då han njöt
sorglöst af stunden, då vinet flöt.
Nöjets ande med däfven tinning
vändt sig med ens till klar besinning.
Slutad är kampen, klass mot klass,
blicken är blid, som förr var hvass,
ögon möta hvarandra varma:
alla med ens blifvit lika arma.
Det första fiendeskott, som föll,
spridde ej folket men samman det höll.
Jag ser i bergen i vårdagens ljus
skyttar med spända blickar bida.
Öfver all nejdens gårdar och hus
hvilar underlig tystnad vida.
Gubbar och kvinnor, som än ej flytt,
lita i hemmen till bergens skytt,
signa hans hand och hans säkra öga.
Här i stum förbidan de se
stort, hvad de fordom aktade föga:

landet, där alla så fritt som de
talat sin mening, låga som höga,
sjungit de sånger, som släkt på släkt
klinga låtit så fritt och käckt,
som lärkorna nu från soliga skyar
drillarne slå öfver tysta byar.
Den sådd, som förr gaf penning till skatt,
måhända förtrampas, förrän det blir natt,
måhända blir icke vrån, där hon satt,
modern med barnet, fredad i natt.
Då smattra från bergen skott på skott.
Gubbar och kvinnor händerna knäppa,
och barnen speja från stuga och täppa.
"De sköta sig godt, de hafva det brådt,
våra gossar, de fram dem ej släppa!
Gud mäte åt våldsmännen full deras skäppa!
De skott, som nå prick, de komma med bud
från folkets forntid, från bedjande mor,
från skälfvande åldring, från syster och bror.
De komma med bud från ängslande brud,
som hoppas på lycka, på framtid af Gud."
Än är ej våldets blodstid förliden,
vaknen, I svenske, sen rätt på tiden!

* *

MODERN.

På brinken, där åsen tager slut,
ur granskog tittar en stugoknut.

Där har se'n länge med rostiga lod
hon varorna vägt i sin handelsbod.

Så snart i dörren en kund hon ser,
det gamla anletet vänligt ler;

men när hon väger sin vara, då
hon tar med lugn sina brillor på.

Hon ser, om riktigt rätt på ett hår
vågens darrande tunga står.

Och kan hon rädda ett korn af sitt snus,
då lyser det fram ur skrynklorna ljus.

Man vet, att aldrig ännu det skett,
hon öfver vikten en smula gett.

Och väl det känner i byn en hvar,
hon ej sin like i snålhet har.

När röken drager där rundt ikring
vid middagstid sin blåa ring,

ur hennes skorsten, där hvit den står,
ej minsta ringel af rök det slår.

Fastän, när hon trälat dagen ut,
sitt kryande kaffe hon får till slut,

man vet, att drycken af sump hon tar,
så länge en doft af smak finns kvar.

Man vet, att hon har en enda son,
som kommer hvar sommar långt ifrån.

Då ser man skymta ofta nog
hans hvita mössa i mark och skog.

Då ser man ock från gummans kök
hvar middag stiga blånande rök.

Hon prydt hans kammar med hvit gardin,
och ingen vet, hur den hålles fin.

Hon dammar lätt af hans böckers rad,
så rädd att röra ett pappersblad.

Och hvad han samlat från skog och mark,
som ligger torrt mellan gråa ark,

om hon skall rubba det blott ett grand,
hon gör det sakta med varsam hand.

Och hvad han samlat från lifvets mark,
som ligger klottradt på hvita ark,

de många visor, dem tidt hon hört,
som rundtom landet hans rykte fört,

hon ger dem en blick, en leende klar,
som om hennes barnabarn det var.

Och gärna säge i byn en hvar,
hon ej sin like i snålhet har;

ty kan han så lärd nu allt förstå,
hon äger sin lott däri också:

hvad hon har sparat på gryn och snus,
det hulpit honom till vett och ljus.

1881.

* *

SORG OCH TRÖST.

Hon hade tillyckt hans ögonlock,
en svartklädd moder med blicken klar,
af smärta tårfri. Hon grät ändock,
när man ur huset hans kista bar.

Han gått i döden vid unga år
och midt i stormande fröjders rus.
Dock än hans anlet bar späda spår
af gossefägring, som gaf det ljus.

Hon sörjde mycket. Det fanns ej natt,
när ej för ögat som nyss han stod
med lifstrött leende, rank och matt
och fina kinder förutan blod.

Och sorgen växte. Men ro den fick:
snart gafs ej dröm, där ej moder tog
i famnen gosse med klarblå blick
och blodvarm kind, så som förr den log.

1881.

* *

MELLAN VILDVINSRANKOR.

Strandvejen utanför Köbenhavn.

Bland villornas grönska skymtar fram
Sundet i ljumma julikvällen.
Från öppna verandor sorlar glam
å rosomdoftade sammarställen.

Och lugn är luften, på vällukt rik;
till vägen hit ut från närmaste villa
det dämpadt klingar pianomusik;
på bokarne hänga bladen stilla.

Och vagnar möta med stojande lag,
från lummiga skogar komma de alla,
där sommarljufligt det varit i dag;
och hästarne flåsa, och skratten skalla.

Här breder sig Sundet; blank och grå
sig vaggar i lugn dess vida yta;

en ångares lampor lysa små,
som bjärta punkter framåt de flyta;

och master skymta långt ute matt.
En sommarbostad här invid vägen,
omhägnad af frodig grönskas natt,
den är som ett fågelbo belägen.

Af smala täppan är halmtäckt hus
mot vagnarnes buller och damm förskansadt;
i sandiga spåret faller det ljus
från fönstret, af vildvinsrankor bekransadt.

Med papper framför sig, mot armen stödd,
sitter helt blek en man i tankar;
han blir ej af världen alls förströdd,
hur än den här ute väsnas och vankar.

Vid sidan lutad en kvinna står,
kring grubblarens hals hon håller armen;
med kinden rund och med glansigt hår
emot hans axel hon hvilar barmen.

Bekymradt på papperet se de två,
där hushållskontots siffror tala:
de få ej pengarne att förslå;
han för sin hand öfver hjässan kala.

Han reser sig upp; hans kind fått blod:
hvad tjänar det till, allt detta slitet?
Den vetenskapen, nog är den god,
men den betalar sig alltför litet!

Betänksam hon satt sig på stolen ner,
längs siffrorna drar sig pennan stilla.
Hon ser upp. Den mörkblå blicken ler:
det går ju ihop — du räknar illa!

Hans hela anlete ljusnar till,
i jubel han armarne mot henne sträcker;
en kyss honom tystar — han får bli still,
så barnen där inne han icke väcker.

Mot sofrummet hän hon lampan bar,
och glädtig blick hon på honom fäste.
Här ute ännu man länge far
förbi ett slumrande fågelnäste.

1888.

* *

FÖRE BRÖLLOPET.

I hemmet, som färdigt nu är, han går
och känner bland rummen sig riktigt trifvas.
Hans drag af leende tankar lifvas,
i morgon omsider bröllopet står.

Se'n är hon här inne. Nyss det kom
en packning, där allt hennes bohag gömdes.
Och hemmet, allt som lårarne tömdes,
det värmdes och fylldes så småningom.

Se'n är hon här inne i eget hem.
På väggarne, nyss så tomma och kalla,
nu äro de fästa, taflorna alla.
Han rättat och mönstrat och flyttat dem.

Och hemmet, det fina, nu hans det är.
Det kännes härligt just hit att hinna.
Det är, som han lyckats sig själf att finna
och kommit i hamn från lurande skär.

Han slitit ärligt och syndat varmt
att tidens pinande oro glömma.

Dess feber han känt genom blodet strömma,
och rikt blef det sorgsna, det glada — armt.

Men gamla minnena tränga sig fram,
de bjärtaste minst af dem alla skolka,
han blir dem ej kvitt — de rummen befolka
och fästa på finaste tyget sitt damm.

Gestalterna alla han lefvande ser,
som förr han dem såg i orgienätter.
De komma i flock, som leende sätter
på ordnade stolar och soffor sig ner.

Pianot, som inne i lugn salong
har funnit sin plats med sin notbokhylla
och stänger om toner, som gömmas att fylla
hans våning vid frisk och klingande sång —

han ser det slås upp: vid kalla skratt
sig lystna par uti rummet svinga.
De hålla ej upp, som ville de tvinga
all dagern att blifva till festljus i natt.

Det är, som i kronan blef tändt hvart ljus,
fast blott de sitta för goda vänner
att lysa upp, då en hvar sig känner
så hemmastadd som i eget hus.

Han går till rum, dit hans tankar blott
i skiraste slöjor vågat att hamna,
där snart sin lycka han skall få famna,
den renaste, högsta, i rikaste mått.

Tapetklädd dörr ser han öppen stå:
där hänger den ljusblåa sommarkjolen,
som spände i änklek sin glans i solen
kring henne, som ingen mäktade nå.

Där ser han en mörk och fager dräkt.
I den, när det lästes högt om kvällen,
vid hårdt omtvistade, djärfva ställen
hon sade sin varma mening käckt.

Och där stå skorna, de näpna och små,
som riste sin klack, när hon rätt var i taget,
och där stå de slitna från hvardagslaget,
som voro för stora men klädde ändå.

Han känner det ljummas från golf till loft,
han hör små fjät genom rummet trippa
och ser hvar vas få sin blomsterknippa,
han andas in det skäraste doft.

Och glad går han in i lugn salong,
ser dagern klar på möblerna falla.
Och hän de dragit, minnena alla,
från hem, som de gästat — för första gång.

1884.

* *

FYND.

Ligger sol öfver frusna torget,
kölden biter i tak och vägg,
kors och tvärs man frysande ilar,
rimfrost dallrar i päls och skägg.

Liten tös i sin vinterhufva,
bonad om mot kölden godt,
trippar fram i blå damaskor,
skall i skolan, har så brådt,

stannar — fram mellan gråa stenar
glimmar ur isen det blankt och grant,

klart ur hufvan ögonen tindra:
glänser där icke en silfverslant?

Vante af och så bok i backen!
Liten hand, hur den ifrigt går,
andedräkt ifrån fina läppar
varmt mot töande isen slår.

Slanten skiner till slut i handen,
bort det bär i trippande traf.
Bäste vännen i hela skolan
han skall nog få godt däraf.

1881.

* *

I JULEXPOSITIONEN.

Hon kommit in från landet;
i liten blå bahytt
hon står och glädes öfver
så mycket vackert nytt.

Det skiner och det glittrar
som i ett sagoslott;
en sådan prakt hon skådat
i juleböcker blott.

Hon följs af stadsbarns blickar,
där fram hon trippar trind,
ett litet landtligt väsen
så frisk och röd om kind.

I handen hårdt hon håller
sin gröna silkepung,
och fylld af digra skatter
den sväller, stor och tung.

Hon ock sig säker känner,
ty hon dess värde vet;
men hur *så* rik hon blifvit,
är hennes hemlighet.

Med mången präktig julklapp
hon öfverraska vill,
och ingen tvekan bär hon,
att kassan räcker till.

Hon skyndar kring och synar
med kännarmin hvar sak,
och blicken lifligt spelar
på allt från golf till tak.

Hon redan känner doften
af julpaketers lack
och hör från glada syskon
så många höga tack!

Till sist hon börjar köpen;
butiksherrn stilla ler —
han anar hennes rikdom
ej alls, hon nogsamt ser;

och stolt hon rulla låter
på bordet ut sin skatt;
han hälsar den på stunden
med kort och muntert skratt:

blott bruna kopparn väller
som öl vid lossnadt sprund,
och slantar hastigt göra
en lång och klanglös rund!

Den summan är mot varan
ett fattigt ingenting;

och kunder, små och stora,
nu mysa rundt omkring.

Förvånad blott hon stirrar:
när läxan lyckats bra,
hon samlat hop den skatten
för hvarje vackert *A*;

de lönt i tider långa
all hennes bästa flit,
och mamma själf i boken
dem präntat prydligt dit.

Och skulle *det* ej räcka —
det hade hon dock tänkt.
Hon strida tårar fäller,
i barnahjärtat kränkt.

1889.

* *

UNDER BJÖRKEN.

När fattig liten flicka
från skolan gick
och kom till björkehagen,
hon göken höra fick.

Den tysta hagen värmdes
af sommarsol:
i stor och stilla krona
satt göken skyld och gol.

Nog skulle hon sin lycka
en gång få se,
om hon vid trädet sade
de önskningarna tre!

Hon under björkens grenar
sig ställde trygg;
ibland kring hvita stammen
det flög ett litet mygg.

Hon bad så högt Gud fader
bli hennes stöd,
hon bad om godsint gosse
och om ett dagligt bröd.

När orden sagts, förnam hon
sin röst ännu,
och rädd hon vardt — hon hörde,
hur tystna'n brast itu!

Blott ej förbi på stigen
nu någon drog
och önskningarna alla
till bygden med sig tog!

Då skulle snart de spridas
i världen ut,
beles af alla mänskor
och döda bli till slut.

Men myggens surr i solen
hon hörde blott
och mesen, som i skuggan
pep till ibland så smått.

Af yfvig gren hon gömdes,
där hon sig ställt,
och göken gol där uppe
i kronan lika snällt.

1888.

* *

PÅ VÄG TILL SKOLAN.

Motiv från Dalarne.

I vintermorgonen, mörk och kall,
slår yrsnön in mellan gran och tall
och lägger drifva vid drifva;
på väg, där sällan en fora kör,
de första spåren hon ensam gör,
små fötter sträfva och klifva.

Ett litet bylte, som rörs framåt,
i stora sjalen hon, kall och våt,
de täta stegen ej saktar;
allenast snön ger åt vägen ljus;
fast starkt den faller vid grenars sus,
därpå ett grand hon ej aktar.

Med ens hon stannar orörligt still:
lyss — skrek det icke i mörkret till?
Är vargen ute och stryker?
Nej, blott en skällande räf det var,
sig morgonturen han hungrig tar,
när snö kring lyan det ryker.

Till skolan *skall* hon den milen lång,
hon fram skall hinna, förr'n bön och sång
hörs genom rutorna strömma.
Så tar i korgen hon bättre tag,
dess torrmat räcker nog för en dag,
dess böcker läxorna gömma.

Hon ock i hufvut dem alla har,
och fram hon hjältar ur minnet tar,
som segra stolt eller stupa.
Själf Gustaf Vasa ur läxan går
och plötsligt följe med henne slår
i dalaskogen, den djupa.

Och åter går hon: den herreman,
han fick ej kaffe hvar morgon, han,
vid spis, som lifvande lyste;
i skogen låg han så mången natt,
och dansken fick honom icke fatt,
i vinterdrifvor han ryste! —

Och blåsten ruskar i gren och stam;
till snötyngd stätta hon hinner fram,
där eljes muntert hon rastar;
små kylda händer med vantar på
emot hvarandra sig varma slå,
och blicken kring sig hon kastar:

i somras finare var det här,
då trifdes hallon och lingonbär,
där nu är snöigt och fruset;
af kottar gjorde hon bruna kor,
och bären dem bar hon hem till mor,
så det kom pengar i huset.

Men sommar blir det väl en gång än!
Då skall hon ströfva i skog igen,
när sol på topparne glöder. —
Nu fram i drifvor igen det bär,
och kjolen isig i knäveck skär,
så genom strumpan det blöder.

Nog skall i värme på älskad bänk
hon fånga lyckligen frågors stänk
med lite sveda i skinnet.
När stränga dagen till sist blir all,
väl kommer aftonen mörk och kall,
men hon har sommar i sinnet.

Det blir väl värre att vandra då,
den dryga milen tillbaka gå,

när storm i tallarne rycker.
Då räfven skriat kring vintrig nejd,
då kommer stormar förutan hejd,
men hennes håg ej det trycker:

på höjd där borta bland bygdens hus
emellan furor hon skymtar ljus,
af skolans rutor en strimma;
det långa mörker, hon trefvat i,
nu är omsider det helt förbi,
när glad hon ser, hur de glimma.

1889.

* *

TIDNINGSFLICKAN.

Nu hviner skarpa vinden,
och kvällen blifvit sen,
och gatan ligger öde
i gasens matta sken.

Blott en och annan skyndar
i kylan fort åstad;
hon står där än vid hörnet
och bjuder ut sitt blad.

Liksom en bön det darrar
ur röst, som ropar svag;
femårig, trasklädd flicka
ej slutat än sin dag:

för bladets frihetstankar
och varma känslors brand
ej slantar *nog* ha fallit
i framsträckt liten hand.

Så mörk står hela raden
af breda, höga hus;
i våning efter våning
snart slocknar hvarje ljus.

På bädden mjuk där inne
kär dottern slumrar godt,
se'n efter aftonbönen
hon sista kyssen fått.

Bakom i nissehufva
står leende John Blund:
nu fröjdas hon och skalkas
i drömmens ljusa stund.

Men tidningsflickan skälfver
för kvällens kulna vind,
som tar i tunna kjolen
och stryker frusen kind.

Den vinden nyss har väsnats
på upprördt Kattegatt,
där vildsint mellan skären
den fått i skutor fatt.

Kanhända nödrop pressats
fram ur förlistes bröst —
här tonar genom suset
så klagande en röst:

då bladet ut hon bjuder,
hon liksom ber om bröd
åt mor och alla syskon,
som hemma lida nöd.

När sene vandrarn stannat
och köpet försiggått,

då lysa hennes ögon,
som om en skänk hon fått.

Den lilla känner icke
sin egen varas halt:
om mänsklighetens lycka
är tal i ordrik spalt.

Man slår för de förtryckta
ett världshistoriskt slag,
man kräfver ljus och värme
åt deras framtidsdag.

Och tidens bästa tankar
hon bjuder ängsligt ut.
Men ingen kund mer kommer
till barn vid blåsig knut.

Göteborg i mars 1890.

* *

PÅ FÄRD.

Vid ensligt och öde tullhus
på klar och blåsig oktoberdag
bland balar och lårar allena
en barnflock står i hvinande drag.

De kommit en dag för tidigt.
Ej stora ångaren kommit än,
som föra dem skall till Västern
med allt hvad af hem de ha igen.

Och hemmet var stort och vackert,
men så kom dräpande sorg och nöd,
se'n lockande bref från Västern
med tal om lycka och öfverflöd.

Nu mamma gått in i staden,
förr än hon svann, hon viftade gladt —
men hvad det dröjer länge
att skaffa tak för stundande natt.

Bland staplade balar och lårar
sig barnen sätta i tigande ring.
På soliga, gråa stenar
hvirflar den gula halmen ikring.

Den höstliga, starka blåsten
med hväsande ljud så kylande far,
och lillans röda händer
den stora systern i sina tar.

Då var det bättre där hemma,
i rummen var det så lugnt och godt,
och mamma var aldrig borta.
I hamnen går vattnet kallt och blått.

Men hunden, som med fått följa,
han nosar och nöjdt sig kring han ser.
Han kommer tillbaks och viftar,
och skaran språkar en stund och ler.

Och bror, som jämt är tapper,
han klifver på balarne upp och står
och spejar mot Sundet och räknar
hvart enda segel, där ute går.

Och banden i hatten fladdra.
Han längtar att skymta ångaren snart.
Och trolska, främmande länder
med sol och lycka — dem ser han klart.

Malmö 1884.

* *

KONSTNÄRENS DOTTER.

Sin dotter innerligt kär han höll,
och hända kunde det nog ibland,
att hammarn hejdades i hans hand,
då tanken vänligt på henne föll.

Ej fick en flik utaf inlärd tro
för henne skymma de fina drag,
som lifvet yppar i färgrik dag,
i dunkel storm och i solig ro.

Ty sloge fördom sin köld i blod,
ej såge lifvet hon evigt grönt,
ej blef det formadt för henne skönt,
som blocket varder till mejslad stod.

Vid hennes bädd han hvar afton satt
och kärligt såg, huru lätt det går
att somna in utan Fader Vår
för blott att hägnas af huldrik natt.

Och glad han hörde i sträfsam stund
bland marmorverk i sin ateljé
de späda löjena lustigt le,
det kloka jollret ur barnamund.

Och alla verken hon kände snart.
Då solljus in öfver marmorn flöt,
det honom tycktes, hon stilla njöt,
och blicken, spörjande, lyste klart.

Så fick han färdig sin Venusstod.
Med vårlig värma den fagert sken,
och ut den andades, hvit och ren,
sitt fina, trånande lefnadsmod.

Och där framför den han skåda fick
en dag sin dotter: på knä hon låg
med händer knäppta till bön och såg
mot stoden upp med förgråten blick.

1884.

* *

VID CAFÉ DU LAC.

Köbenhavn i augusti 1878.

Och kvällen var mörk och tyngande kvaf.
Det kändes, som åska i luften låg.
Jag satt vid kafét vid läskande dryck
och dåsig ut öfver kanalen såg.

Och strålande raden af rutor slog
i kolsvart vatten sin ljusglans ned.
Af spårvagnslyktan, som drog öfver bron,
en djupröd strimma i vattnet gled.

Det byttes ett ord allt då och då,
där tyst ikring mig vid borden man satt.
Men borta i upplyst, grön berså
med ens ljöd sorl och larmande skratt.

Ikring likörer i brokig rad
sig slagit ned en feststämd grupp,
grossörer, att se af skick och ton,
som kryddad supé nyss piggat upp.

I skiftande färg på slipade glas
det blinkade bjärt från lampornas ljus.
På glänsande kinder det sken så klart,
det ångade skämt ur lagom rus.

Det smällde en dörr där strax invid,
det var med källardörrn det slog.

Och röster i kvällen sorlade ut,
och högljudd en trupp från trappan drog.

Med brännvinsos den drog förbi.
Det hördes månget ett mustigt ord
om usel tid och om dagkarlns slit,
som skaffar maten på herrens bord.

Ett skratt klang ut ur grön berså
från glammande lag med sorglös håg.
Och kvällen var mörk och tyngande kvaf.
Det kändes, som åska i luften låg.

* *

MIDDAGSPROMENAD.

På trottoaren skrida
de fram i sin hela middagsglans,
en mor och en fager dotter
i vårlig, smekande elegans.

Och deras lynnen stråla
vid lifvande, prydlig promenad:
de mötandes blickar dröja
vid hållningen, vän och segerglad.

En hop af svarta gestalter,
i solkiga dräkter hvar enda en,
för vackra paret viker
i böljande led från tuktad sten.

Och damerna aktsamt hålla
åt sig klänningens veckiga fall,
så sotig dräkt vid mötet
mot skimrande våd ej snudda skall.

Och damerna känna ej skaran,
som dock så innerligt känner dem.
Den stod i morse på slaget,
hvar man på sin post, vid deras hem.

När godt de i sömnen lågo —
vid maskiners surr och vid ugnars glöd
blef gull till de slumrandes fägring
och gull till de slitandes knappa bröd.

Måhända så arla voro
mer ljusa den skumma skarans drag:
de mörkna i heta fabriken,
allt som solen stiger en klarnande dag.

Nu hemma i gränd man njutit,
som bäst det sig burit, sin middagskost.
Från kvinnors fula armod
nu vänder man om till den samma post.

Och nu man sitt herrskap mötte:
på en och ann af de vikande kom
en tankes spelande skimmer
i sotiga drag, där han vände sig om.

1884.

* *

ETT SOCIALISTMÖTE.

Marken är vårgrön och luften lysande blå,
och hän öfver fältet tigande skaror gå.
De stanna och samlas och trängas i växande ring
om talarestolen med röda fanor ikring.

I enkla söndagsdräkter, med allvarsdrag
står arbetsfolk vid sluskar i trasiga lag.

Och djupaste tystnad rår, som när folk i Guds hus
förbidar orgelns första, darrande brus.

Kring sotiga härdar, vid snabba maskiners gång
man slitit sig trött intill själen veckan lång.
Till dunkla hemmen man skaffat maten på bord,
nu trängtar man efter ett sorgbetvingande ord.

Men ute, där fältet öppet i grönska står,
bland stojande pojkar jublande leken går,
och hurtiga barnaskratt och jollrande glam
sig tumla ur lekande, glada flockarne fram.

Så höres en röst. En man på tribunen står
med falnade anletsdrag och fladdrande hår.
I blicken glöder den eld, som ur sjunket bröst
slår ut i hatets ord och skälfver i röst.

De orden darra hän öfver sollyst slätt,
de tala till lyssnande mängd om folkets rätt.
De susa vida i vårluft skarpt och klart,
och snart de fånga hvart öra vid växande fart.

De glöda, de taga stormande sats på sats
mot lyckan, som lefver i borgarehus och palats,
mot källrar, dit vinfat rullats af armod och nöd
att smeka rikemans gom, då ej folket har bröd.

Dess tårar helt lätt bli till skummande, härlig dryck,
som rusar den rike och ger honom mod till förtryck.
Så bölja gnistrande orden an och af
och spegla allt armods kval från vagga till graf.

När bäfvande sorlet sig lagt, då äskas det ljud;
man spörjer, om någon kan tro på lefvande Gud,
man beder hvar kvinna, som bär ett barn under barm,
att gifva det styrka att höja till slag sin arm.

Men ute från vårgrön plan, där leken går,
de sorglösa piltarnes jubel hit än når.
Hörs framtidens röst däruti? Skall det växa en gång
att bli öfver sällare tider en segersång?

Eller — skall det af smärta och hat förvandlas uti
ett mullrande, stigande hot, ett rasande skri,
som ut sig ur gränderna skär och ropar till strid,
så borgarehus och palats de darra därvid?

Köbenhavn 1881.

* *

VID SIEGESDENKMAL.

Högt i blåa höjden spänner
ut Borussia vingars glans,
håller öfver kejsarstaden
segerns gyllne krans —

öfver slott och härskartankar,
vapenskimmer, stålklädd frid,
öfver mörka massors oro,
tyglade i tid.

Häpna stirra ögon upp mot
örnomslutet kapitäl.
Mäktig andakt ovant rör sig
i hvar gripen själ.

Kraften, styrd af säker tanke,
spränger genom sorg och blod
fram till målet, ropomjublad,
får sin segerstod.

De förbannelser, som darra
från Sedan och fångadt Metz

och från Dybböls tysta backar
och från Königgrätz,

mot kanoners pipor domna,
som i fejad ring på ring
glittra kallt som segerbyten
pelaren ikring.

Alla fjärran verop tyckas
falla tysta ned som lik
inför vida sockelns seger-
druckna mosaik.

Bred och stark är trygga grunden.
Sirligt gjuten medaljong
visar tidens härskarhufvun,
hästars lugna gång.

Och en främling såg för första
gång i tyglad kejsarstad
proletären ostördt rusig —
framför pelarn glad.

Men då var, som för hans öra
mörka massors mummel sang,
som om hotfull tankes flamma
klar ur sorlet sprang:

kraften, styrd af säker tanke,
genom sorg och blod väl går
fram till målet, ropomjublad.
Kraften — den är *vår!*

Var ej, som hon skalf, Borussia,
uppe där med vingars glans,
rister ej i lyfta handen
segerns gyllne krans?

Berlin 1884.

* *

I KÄLLARSALEN.

I källarn under gatan
är skrän och larm,
och eder korsa luften,
af dryckers ångor varm.

Och ruggiga gestalter
vid glas och krus
i tobaksröken samla
sin kraft att nå ett rus.

Här räknas ej så noga
med död och lif;
i retadt lag där borta
det blänker till en knif!

Då träder nedför trappan
med snabba fjät
en dam med ädel hållning
och blickars majestät;

det hvilar dämpad oro
på fina drag;
till krögarn hon sig vänder
med röst, som darrar svag;

om kylig dryck, som läskar,
hon artigt ber:
en sjuk och dödsblek kvinna
på gatan segnat ner.

I källarn saktas larmet,
det blir helt still;
den hand, som knifven höjde
till dråp, ej stöter till;

och grofva eder kväfvas
allt efter hand:
en mäktig häpnad lägger
på alla tungor band.

Man hennes dräkt betraktar
och fagra skick,
och mindre hvass och säker
blir eljes orädd blick.

En hvar sig slagen känner
af sådan syn
här nere midt i dunklet —
som fallen ned från skyn!

När värdigt bort hon skrider,
är tyst kring bord;
snart hviskar liksom andakt
ur hvarje dämpadt ord.

När gatans kvinna läskas
af drycken sval,
rår stilla allvarsstämning
i unken källarsal.

1884.

* *

FATTIGMANS BLOMMOR.

Jag älskar fattigmans blommor
bak torpets rutor i brokig rad:
löfkojornas prunkande kronor
och röd pelargonias frodiga blad.

Åt vägen de trefnad vinka,
där yppigt de trifvas i sinkade krus

och vittna med glada färger,
att allt ej är mörkt i fattigmans hus.

Hon är dess lysande rikdom,
den blomma, som ståtar i fönstret grann,
och mildt hennes fägring vårdas
af händer, som valkats af spade och spann.

Men ser jag i dyrbart prydda
salongen fattigmans örter stå,
där blek kamelia blommar
vid fikus — jag älskar dem högre ändå:

när glada färgerna smälta
tillsamman med dämpad och kylig prakt,
det är, som däröfver hade
ett hjärta sin varmaste stämning lagt;

mig synes, som blommorna sade,
att här ifrån rikdomens smyckade hall
till skogarnes torftiga stuga
ej vidden vore så stor och kall.

1889.

* *

EN ARBETARERING I DET GRÖNA.

Standaret står planteradt vid skogens bryn;
en idog arbetsvecka är åter slutad;
på mossan mellan granarnes stammar lutad
man låter tiden fara likt sommarskyn.

Som den så ljusomstrålad är hvilans dag;
så snart man lämnat grändernas luft, den tunga,
man känt en ljuflig lisa i själ och lunga,
och sommarvind man andats med djupa tag.

Nu inne mellan träden i solig stund
sin söndagsro i språkande lag man njuter;
och en och ann i hängmattan ögat sluter
och söfves in af gransus i vänlig blund.

Det är, som gåfve skogen sin stora frid
åt hvarje frihetstrångtande, tröttadt sinne,
det är, som hade ingen i dag ett minne
af dryga arbetstimmar, af hvardagsstrid.

En solskensstrimma bryter sig här och där
bland stammar in i djup och i skuggig gömma:
man känner liksom lusten att vackert drömma,
och månget fåradt anlet en ljusning bär.

Och småttingarne stoja i grönskan gladt
i nya sommarkoltar, som sömmats fina;
mot stora ormbunkbladen de brokigt skina,
och mödrar stilla glädjas, hvar åt sin skatt.

Väl kostar litet nöje en sparad slant,
men så fås lön i dag för ens dryga möda:
små bleka kinder blifva i skogen röda,
och barnaögon lysa som dräkten grant.

På björkomslutna ängen man ringdans trår,
och gossar svänga hurtigt med flickor unga,
och alla åldrar samman i dansen sjunga,
och sången upp i kronorna glädjen slår.

Och händer, som sin ifriga sträfvan haft
på skilda håll, nu knytas i ro tillsamman —
det går igenom ringen en ström af gamman,
och samfälld fröjd hörs jubla med dubbel kraft.

Standaret står planteradt vid skogens bryn:
när klara juliaftonens skuggor falla,

omkring det flockas glädtigt omsider alla
med fridfullt sken i blicken och färg på hyn.

Standaret bärs i spetsen! Med sällsam makt,
likt glädjen nyss, det skarorna sammanbinder:
med *det* är man ej fattig, man bryter hinder
och är kring egen ära en säker vakt.

Längs tysta fjärden ringlar sig stillsamt tåg,
som hem till kvafva gränderna återvänder;
och mälarvinden, mättad af barrdoft, sänder
en sista fläkt från domnande, vattrad våg.

1889.

*   *

VID STÄDET.

För grannen, den starke smeden,
jag läste en dyster dikt
om allt elände i tiden
och lade på orden vikt,

en dikt, som hos skalden föddes,
när röken ringlade lätt
i fina, bonade rummet
från doftande cigarrett.

Den föddes en regngrå morgon,
då skalden sig kände nervös
vid tanken på allt, som där ute
i järnkalla lifvet frös.

Hvar klingande strof, som jag läste,
sig jämrade högt för de små,
som sleto för bröd och värme
och svulto i köld ändå.

Det sades om arbetets söner
så månget bekymradt ord,
hur all deras väldiga möda
var tröstlös på fröjdetom jord.

Då reste sig smeden plötsligt,
tog sotiga hufvan och gick,
och vrede det var, som glödde
ur skarp och talande blick.

Snart hörde jag borta i smedjan
hans släggas häftiga slag;
det lät, som hvar strof i kvädet
nu krossades tag för tag.

Det lät, som i slagen sjöde
den kraftiges stora harm:
kan mödornas son ej smida
sin lycka med egen arm?

Ej tarfva vi ömkans suckar,
från städet det ljudligt klang:
en skur af fräsande gnistor
ur glödgade järnet sprang.

1889.

* *

GULLREGNET.

Nu blommar gullregnsträdet
i bakgårdens vrå.
Dess krona gyllene lyser
mot murarne grå.
Och grå däromkring ligger mullen sprucken,
af stadens kvalmiga hetta stucken.
Men trädet skiner så starkt ändock,
omfladdradt af sparfvarnes snikna flock.

Bland skumma husen det skiner
som solen själf.
Där ger det en aning om sommar
i skog och vid älf.
Det blomsterslösande trädet, det lilla,
kan trångbodda folkets naturtörst stilla:
det är för de fattiga sommar nog —
en hel, en lifvande fager skog.

Skräddaregubben, som sitter
i fönstret böjd,
från sömnaden lyfter blicken
i solig fröjd.
Blommornas rikliga gull så lyser
in i hans håg, att han godsint myser,
som hade i brådskande hvardag han råd
att glömma ett tag sin vaxade tråd.

Och gummor, som ränna där nere
och snattra besatt,
bedyra hvarann, att det trädet
är deras skatt.
En stund de försumma att gorma och gräla;
det är ej svårt att gnida och träla
så godt, som en slitande käring förmår,
då gården grann i sin blomskrud står!

Det signade trädet, som håller
i torkan ut,
är som ett gyllene bräm om
armodets klut.
Och ändå dess glänsande rikdom ej grinar
kallt emot småfolk, som sträfvar och tvinar.
Det själf vuxit upp ur den magra grund,
som nu det skänker en solskensstund.

1909.

* *

GENFÄRD.

Han var docent och på gull så arm.
Han var för det fattiga folket varm,
om de armes tryck, som han kände väl,
han skref med glödande själ.

Bland böckers mängd han grubblande satt,
och ljus han tänkte åt nödens natt.
Han kände det växa, sitt glada mod.
Det sjöd i hans tanke och blod.

Att göra en gång den hungrige mätt
och gifva den ringe sin mänskorätt,
att stark som ett värn för de svaga stå,
det längtade han att nå.

Han ville såsom en tidens son
ej svika sin sak trots hat och hån.
Att vara omsider en ny Lasalle
det var hans traktan all.

Så tog han sig brud. På säker tro
om folkets seger han satte bo.
Och tiden gick, men icke han blef
mer rik — hur om nöd han skref.

Och pilten, som föddes i hemmet först,
när slitet för dagligt bröd var störst,
han fick för att minnas sitt människokall
i dopet namnet Lasalle.

*

Professor han blef en lycklig dag,
bekymren släppte sitt tunga tag.
Han andades lugnt på sin höjd, och då
förgat han allt mer de små.

Och nöden, som förr så bjärt han fann,
i skylande dunkel fjärran svann,
och suck, som drogs, icke hörd den blef:
han intet om småfolk skref.

Han fann tillvaron skäligen god,
och världen gick an, som nu den stod.
Han klart beviste, att allt var godt,
man skrek och man bullrade blott.

Men barnen lekte på gården gladt,
när lugn bland böckernas mängd han satt —
han spratt, som af åska han hört en knall,
där ropades på Lasalle!

Då lugn han satt med sitt blad i hand
och såg, hur det jäste land från land,
hur makten spjärnade mot sitt fall,
där ljöd i rummen Lasalle!

Och pilten, som störande namnet bar,
så rädd han blickade på sin far.
Han fick ej leka, fast godt han bad,
ej storma och vara glad.

Ty fram till professorn trängde hans röst,
och starkt den klang ur hans unga bröst,
som kunde om skumt förtryck och tvång
den tala högt en gång —

och modigt klinga, där rädslan steg,
och röra massor, så sorlet steg,
och sjunga upp för böljande mängd
den lyckans port, som är stängd.

1884.

* *

VÄLGÖRENHETSBASAR.

För ett Magdalenahem.

I festliga salen prunkar
butikers frestande rad.
Och kvinnlig fägrings allmakt
en hvar gör slösande glad.

Små fröknar varorna rosa
och hålla stämningen frisk.
Det är ett lifvande göra
att stå bak lysande disk!

Och språksamma, nytra fruar
ta för sig i lyckliga kvälln,
som hade de aldrig prutat
och snäst till bodmamselln.

I stora hörnsalongen
doftar ett blomstertorg
med flickor i halmhatt och röda
lif och rosor i korg.

Här sveper ej vind om hörnen
och tar i den tunna kjoln
och håller kunderna undan
och piskar sitt regn kring stoln.

Ej bedja talande ögon
en bön, som ingen rör:
en tindrande blick befaller,
hvar artig herre hör.

I tafvelgalleriet
man kan ej vända sig bort
från sprittande Rättvikskullan
i strålande dräkt och kort.

Och vacker hon är, men bure
till bygge hon sten på sten,
ej länge med fina färger
den tjusande dräkten sken.

Och om af boddrängssysslor
den fläckats i lockande stad,
måhända ej blicken vore
så segerviss och glad.

I kafét, där spänstiga dräkter
ge unga former dag,
där ögon låga — tar ingen
arm om lifven tag.

Och gullet höfviskt klingar
för kvinnor i säkert hägn,
och gullet strömmar, men icke
det blir till Danaëregn.

Det fångas af mjuka händer
och kostar en blick helt varm.
Det gör så stolt hvar jungfru,
men ingen gör det arm.

1884.

* *

UTANFÖR CAFÉ NATIONAL.

Köbenhavn.

Där inne i salen spelas det opp
en brusande glad champagnegalopp.
I leende lag under väggarnes glans
den spritter sin fröjd, som om sorg ej fanns.

Och ljus ifrån mäktiga kronors gas
slår ut genom rutornas vida glas.

Och människoströmmen här utanför
i skenet växer, stannar och hör.

Och flickan, som sålde rosorna nyss,
med blomsterkorgen står här och lyss.
Den gråa klänningen, sliten och arm,
sig sluter tätt till gryende barm.

Och starkt under fager ögonfrans
får festliga glädjen sin återglans.
Där faller vid tonernas växande brus
på dystra ödens dunkel ett ljus.

Ett lif, som är ungt och har kvaft under loft,
på gatorna bjuder sin rosendoft.
En knopp ur den uslaste täppa ändock
tar fäste för gull på den finaste rock.

Ett lif, som knoppas vårligt och spädt,
i människovimmel brytes så lätt,
fast skyggt som en fågel för människohand —
som leker till döds ett lif ibland.

Men fågeln har sin skuggande vrå
att skyla sig i, dit snaror ej nå.
Här är blott den stora, larmande stad,
där sorgen är äkta och glädjen ej glad,

där ingen aktar ett barnaskri,
och tusenden hasta ett kval förbi,
där allt har brådt, tills det ligger lik,
och hejdas blott af en kvälls musik,

där lif, som mist sin lockande glöd,
snart hvirflar sin kos mot mörker och nöd.
Hon lyss. Under fager ögonfrans
får festliga glädjen sin återglans.

1884.

* *

EN MAGDALENASTUND.

Kaminens dallrande, starka sken
i dimblå skymningen purpur stänker.
Ett fras af siden: på kanapén
hon smärt och smidig helt lätt sig sänker.

Den fina skon sticker violett
fram i ett ljusnande brus af spetsar,
och skenet tumlar sig så kokett
därpå i smekande, yra kretsar.

På varma mattor och på trymår,
på bordets skifva slår vinrödt glimmer.
Å atenienne en Diana står,
så skär i darrande aftonskimmer.

Där innerst skenet ej mäktar nå,
alkovens veckiga förhäng tjockna.
Det är, som flammorna dit sig slå
att i dess lockande dunkel slockna.

De låga starkt på den hvita hyn,
men glans i ögon, som klara skina,
den spelar ut från en inre syn,
som penslar löje på läppar fina.

Det är ett löje, som stannar kvar,
ett varmt och stilla och sommarsoligt,
ej släkt med det, som till hands hon har,
när ögonblicket är rätt förtroligt,

när af en skämtande kavaljer
hon mjuka, smältande ord får höra,
där han sig smilande lutar ner
med fala fraser i hennes öra.

Nej, ur två ögon som barnets blott
så klar och dejelig glans kan strömma,
när det julafton en gåfva fått,
mer rik, än nånsin det kunnat drömma.

Hvad vållar glädjen? Hon glömmer blott
nu hvad hon är, hvad de henne kalla:
hon nyss på gatan en hälsning fått,
en höfvisk hälsning, som sågs af alla.

1882.

* *

EN JORDAFÄRD.

Och sjukhusets likvagn helt sakta
mot ojämna stenarne vickar.
Ej många på likfärden akta,
och kusken i sorgkappan nickar.

Den syndiga vackra, den unga,
som jublat med njutande världen,
nu far hon i vagnen, den tunga,
allena den slutliga färden.

Ditt öde var svart som din kista,
hvars mörker ej något fördöljer.
Med lifvet allt ondt fick du mista,
och ingen till grafven dig följer.

Men hade de kommit blott alla,
som stått dig, du fagra, så nära,
som hulpit med lust dig att falla,
ej mången blef visad mer ära.

Se männen med namn uti staten,
salongernas småljus, som glittra,

och folk, som blott knogar för maten,
och präster och lärda och vittra!

Det vore ett liktåg, ett präktigt:
mer pomp ej man skådat i staden
vid klockklang, som tonade mäktigt,
ej större fått stråla i bladen.

Nu rör sig blott vagnen, den tunga,
och ingen af grannlåt får lifvas.
Din fägring förvandlats, du unga,
och ogräs på grafven skall trifvas.

1884.

* *

GLÄDJE.

Han kommit från orgiers yra
hem helt lefnadsmätt.
Han står i fönstret och blickar
vid nytänd cigarrett.

Än hvilar i hans armar
en domnad känning kvar
af famnade midjors rundning
och fängslande armars par.

Än hör han suset af röster,
kvinnors jublande skri,
pianots störtande toner,
en hvinande melodi,

och skratt, med hvars raglande vågor
liksom ett hån slog opp
mot all lifvets klara glädje
och rena sorg och hopp.

Han blickar mot vintrig morgon.
Lätt i månens ljus
snöskyar ila undan
öfver tigande, tunga hus.

Då hör han med ens, hur nere
i gården det glammar gladt,
hör ljudande slag af klappträn
och höga skratt på skratt.

De låta så underligt klara,
de ha styrkan kvar i klang.
Det är, som om vaken lifsfröjd
ut i löjena sprang.

Matt det ur rutor lyser.
Där inne gestalter han
ser i rykande imma
röra sig af och an.

Nu minnes han dem från kvällen:
där ha de knogande stått,
då synder i jubel dansat
och dygden sofvit godt.

1884.

* *

IMPORT.

Och sommarens solsken glödde
i hamnen på mast vid mast;
en ångare såg jag komma
med lefvande, ståtlig last.

På fördäck, vid boskapskättar
det stod en leende rad

af unga, fattiga svenska
kvinnor från by och stad.

Jag såg, huru tillitsfulla
blickar de sände mot land;
för bättre lycka att vinna
de kommo till främmad strand.

Snart stodo bland staplade varor
de alla i tigande ring;
troskyldiga, blåa ögon
sig sågo lugna omkring.

Jag såg halfruskiga herrar
dem öfverblicka helt kort.
De ledde med vänliga miner
rödkindade skaran bort. —

Den svenska kvinnokraften,
en vara eftersport,
nu gick den att lador fylla
med skördar ur frändejord.

Det goda lynnet, som äger
till lifvet sin tillförsikt,
det friska, som icke mäter
allt efter mått och vikt,

det glada, som lätt bedrages
och aldrig kan räkna rätt,
som tar hvar mänska i famnen
och lifvet innerligt lätt:

det vänt trohjärtade svenska,
jag såg på en gång det allt
så lefvande uppenbaradt
i spänstig jungfrugestalt.

Nu skall det pinas i sönder,
dess fina kraft skall förgå;
i broderland skall det lära,
att icke det kan bestå.

Hvart hopp, som där hemma hägrat,
här brister vid tårar fort:
hon kommit till främmande landet;
ack, hade hon aldrig det gjort!

Det nidska, som fanns ej där hemma,
af lynnet dess skärhet drar:
så står där en dansk mans frilla
kall och skrattande kvar!

Hon blifvit så ärligt beröfvad
på lifvet sin trygga tro.
Men — ladorna fyllas i landet,
och dubbelt mjölkar hvar ko!

Köbenhavn d. 2 juli 1885.

* *

TVÅ TAFLOR.

I.

En piga i ett kök.

Genom sammanlimmad ruta,
bränd af solen violett,
går en ljusflod utmed bordet
öfver kopp och vattenskvätt,

skänker halfljus, dämpad dager
åt ett grått och sotigt kök,

skiner längs med fläckigt förklä,
där hon står i spiselrök.

Smärta ligger hopapressad
uti tvinsotstärda drag,
smärta, som har sakta sugit
ungmöblodet dag för dag.

Den har stått som gråt i halsen
ofta, darrande och rädd,
och i snyftningar den brustit
nattetid å askgrå bädd.

Hon är ett af dessa väsen,
som ej glädje ge, ej få,
skapt som vägens fula groda
för en hvar att trampa på.

Öfver kinden ingen rodnad
lätt förskönande sig drog,
utom just då matmorsgrälet
djupare än eljes tog.

Munnens matta, stela linjer
intet löje än bröt af
utom det, som viste tviflet
vid ett vänligt ord, du gaf.

Hennes lif, så tomt på sommar-
fröjder som på vinterro,
slutat upp vid sjutton åren
med att hoppas och att tro —

öfvergifvet midt bland baljor,
vattenstänk och solkigt stök,
utan annan sol än strimman,
som ger dag åt hennes kök.

II.

Ungdomslycka.

Vägen slingrar mellan åkrar,
blomsterbrämad, sommargul,
och vid sidan tornar dungen
lummigt upp sitt svala skjul.

Ditåt går ett par så sirligt
fram på solomglittradt grus,
han i löjtnantsuniformen,
hon i klänning, luftigt ljus.

Sabelkopplet lämnats hemma,
och en smidig hasselstaf
fröken själf i gröna häcken
till sin riddar skurit af.

Fröken ler så lätt och lyckligt,
och på minens blida sken
syns, att artigheter vankats
för den sista soarén.

Fraser, som han då ej läspat,
tona nu med utsökt klang,
gamla vändningar bli friska
i sitt nya sammanhang.

Som ett barn hon syns, det bästa,
som än lifvets lätthet njöt,
och af tanterna befunnen
alltid ojämförligt söt.

Sorg och glädje, hvad de rymma,
henne är en hemlighet:

att ha roligt öfvermåttan
eller tråkigt blott hon vet.

Ett af dessa blonda anlet,
som jag lika ungdomsskönt
tindra sett i balsalongen
som i sol och sommargrönt;

detta kvinnligt vackra, blonda,
som med blotta färgen ber
artigt en att skåda världen
ljus ikring sig, hvart man ser;

lif, från första balen mättadt
blott med tankarne på fler,
små triumfer, blombuketter,
lätta frasers doft och mer;

sjuttonårigt lif, på sommar-
fröjder rikt, på vinterro,
som blott hoppas nya nöjen —
kan på intet annat tro.

*

Det var två taflor, dem jag fann
på konstutställningen i våras.
De funnos näst intill hvarann,
det lif som ler och det som tåras.
Den första med sin sorg man gick förbi:
den var för ful och ingenting däri.
Den andra med det vackra paret fick
sitt lof för färg och doft och poesi.
Ett tacksamt publikum med glans i blick
gaf katalogen dess förtjänta prick.

1881.

* *

EN FLYTTDAG I APRIL.

Utmed gatutrapporna ligga
skrymmande högar, stora och grå.
Fattiga satar, som ej få tigga,
här i dag förtjänst sig få:
fest är i gatan — allsköns lämnade hem
slängt sitt skräp till fröjd och fromma för dem.

Uttrådda skor, tapeter sönderrifna,
splittrade glas, allt vältes om:
smulade rester, öfverblifna
så från armod som rikedom.
Blott på en eller annan grannlåts glans
syns, om den varit rik- eller fattigmans.

Krokiga gummor i trasiga sjalar
leta bland bitar af krus och kar,
mena, att mödan sig bra betalar,
blott af en kittel bottnen är kvar.
Gulblek unge där borta glänser i min,
hittat en sprucken kopp af blått porslin.

Fest är i gatan. Med säckarne fyllda
två lumpsamlare broderligt gå;
fram ur den enes säck förgyllda
stänger titta bland papper och strå.
Slamrande träskor göra vid källaren halt.
Dagen är glad, och krögaren får betaldt.

Vagnar tungt öfver gatan skramla;
där kommer en i kallgrå dag:
kanapéer, rankiga, gamla,
möbler med gulnade öfverdrag,
rostiga speglar och öfverst i ram af gull
leende tafla, af sol och sommar full.

Är det ett hem, där i salar bjärta
barnskratt klingat i bättre dar,
som med sin falnade prakt, sin smärta
nu till nya sorger far?
Sakta i taflans sol, som från lasset ler,
falla smältande, kalla flingor ner.

Köbenhavn 1881.

* *

MÄNNISKOKÄNNEDOM.

Så innerligt alla känna hvarandra,
och djupast gå stålkalla blickar, som klandra.
Ej funnits i människohjärta en vrå,
som ej legat alla öppen,
dit flyktiga blickar ej trott sig nå.

Hvar säfsmyg, som vaggar bland vassrör vid stranden
och ser genom vattnet den gula sanden,
kan kvittra: min blick kan till botten nå!
Men stora djupen där ute
de gömma väl mycket i dunkel ändå.

1884.

* *

PÅ RAKSTUGAN.

På söndagens morgon brådt man har
att alla anlet få fina,
så släta om kind och haka de må
glatta skina.

Makligt sträckta, två hedersmän
på mjuka stolarne bida,
med tvålade anlet lika hvarann,
sida vid sida.

Den gråa och tomma luften blott
i rutan de ha framför sig,
och konversationen, af läget tryckt,
varsamt rör sig.

Den färskaste nyhet nu som bäst
i husen på klockorna ringer,
ser in och bullrar en stund och se'n
vidare springer.

Han fallit i morse för egen hand
med hjärtat genomskjutet,
och solen lyste på kropp och golf,
blodbegjutet.

Hvad ej kan pejlas ur människosjäl,
som evigt för dag sig gömmer,
man har i händerna uppenbart,
och man dömer.

För hedersmännen på hvar sin stol
är ämnet högst begärligt.
De yttra sin mening strängt och sträft
fast besvärligt.

De lifliga bli, och de taga i,
så rocken af löddret fläckas,
och hårda domar i säker fart
något stäckas.

När knifven om glatta kinderna far,
blir talet än mer försiktigt.
De tiga helt, när på strupen de ha
knifven riktigt.

1884.

* *

F. D. KONSTNÄREN.

I ateljén lilla julafton.

Allt julstök lyktats,
och friska granar
bland taflor dofta
i stilla kväll.
Han målar ifrigt,
ty nyss från gatan
han tagit till sig
en grann modell.

En gråsprängd sate,
som munvigt bad om
en silfverkrona
i julpresent.
Hans näsa lyste
så röd i frosten;
den sade klart:
sina skepp han bränt!

Han nämnde konstnärn
vid namn förtroligt,
i blicken glödde det
underligt;
men alla frågor
han väjde undan,
han gaf ej från sig
sitt hjärtas bikt.

Nu ler han lycklig
och glad i värmen
med glas vid sidan
i nött bonjour;
och bröstet höjes
af glädjekänslor,

som om en suck
aldrig trängt därur.

Hans ögon stråla;
belåtet följer
han hvarje träffande
penseldrag.
Han smuttar lustigt
på ädla vinet:
"Jag tror, per Baccho,
det blifver jag."

Och stolta minnen
från forna tider
nu mana bilder
för bettlarns blick.
Han ser sig fröjdas
i sammetsrocken
med käckt stoltserande
målarskick.

Han minns all glädje
i Mälarstaden:
han tog elevernas
stora pris.
Hur skönt att forma
sin andes syner,
sin dröm i färger;
han minns Paris.

"Min själ, den pannan
sig höjer härlig,
som om dess tankar
af Plato tänkts;
och munnen myser,
som hade nyligen
ljufva kyssar
i löndom skänkts."

Och åter sjunker
hans själ i minnen;
det är, som lede
han nu därvid.
Han ser ej längre
på bild, som formas;
det är som strede
han tyst en strid.

Och konstnärn målar;
hans blickar tränga
djupt in i saten,
som nyss har lett.
Han för triumfglad
sin rappa pensel:
i mannens själ
en sekund han sett!

Och bilden visar
två djupa ögon,
som fallen höghet
ger sällsamt ljus:
en kvällsols skimmer
ur mörka vågor,
då hafvet sjuder
med mäktigt brus.

Han lägger penseln.
Ur sina drömmar
modellen vaknar
och ser och ser;
från stoln han reser sig,
fattar glaset;
hans stämma darrar,
fast munnen ler.

''Chiantivinet
är godt att dricka,

det väcker minnen
af alla slag.
Hvad godt jag tänkte,
hvad skönt jag drömde,
den bilden säger,
ty det är jag!

Ni har den gynnarn
på pricken träffat;
med penseln godt
ni till torgs mig fört;
fast det var satan,
hvad svält och brännvin
till sist de finaste
drag förstört."

Och konstnärn räcker
sin hand åt mannen,
som själf sin kropp
har till aska bränt.
Han bjuder honom
en dyrbar gåfva:
hans egen bild
som en julpresent.

Och glasen klinga.
"Haf tack, min broder,
den där, per Baccho,
är pengar värd —
det blir jag själf då,
som mynt består mig
i juletiden
till hem och härd!"

1895.

* *

I MÖRKRET.

Det ljuder hvar kväll, jag går torpet förbi,
ur kolmörka kammarn en salmmelodi;

och orden, som klinga med kvinnoröst,
de tala i lidandets värld om tröst;

den dallrar i kvällen, den samma sång,
jag lärde som barn och jag sjöng en gång.

För minnet sig öppnar templets dörr,
dock strömmar ej ljus ifrån hvalfven som förr;

ej lyftes min själ af innerlig ton
till bländande strålflod kring lammets tron.

Men vägen sig sträcker framåt som förut
med skymning kring stängsel och stugoknut.

Och kvinnan, som sjöng, jag sporde en gång,
hvi jämt hon lät tona i mörker sin sång.

Hon svarade sakta: i fattigt hus
hon hade ej råd att köpa sig ljus;

det sken ikring henne så klart likväl,
när salmerna ljödo ur tröttad själ;

det kom sådan styrka i brinnande håg,
när signade, ljusa syner hon såg —

och sänkte ej *de* sig i mörkret ned,
så hade hon intet att lysa sig med.

1889.

* *

PÅ ILTÅG.

Med rasslande, darrande fart det går,
och blott en skymt man af nejderna får,

blott hastiga vyer af bygd, som drager
förbi med fägring i solskensdager.

Men kunde med blicken vi tränga in
i flyende hus — i människosinn!

Där hvitnade fram en banvaktstuga.
Det folket, där bor, det heter duga.

Jag länge dem känt. I droppande schakt
hans hammar en gång höll med grannens takt.

I lyktsken blef han ej trött vid slagen,
ty gull de gåfvo där uppe i dagen.

Och när han kom upp och fick räta ut
sin kropp, var den soliga dagen slut.

Och länge han fick i mörkret trifvas
och blott af de ljudande slagen lifvas.

Så träffades de hvar söndag allen,
när solen för hela veckan sken.

Se'n sträfvade han sig upp i ljuset
och stannade där — med henne i huset.

I stuga, hagomhägnad och fin,
nu blommar blodsdropp vid hvit gardin.

I tvenne kamrar, där lyckan hunnits,
där är så fint, som om damm ej funnits.

Allt tål sin dager från morgon till kväll,
där känns, som en doft af tvagen dräll.

Och hon? Ja, hon slitit på herrskapsställen
och funnit sin hvila skön om kvällen

och somnat in med en känsla blott
af sugande lust att slumra godt.

Nu väggen bär små porträtt — med dragen
af dem, hon tjänte, när hård var dagen.

Framför dem hon hejdar bestyren ibland,
som kände hon tryck af en vänlig hand;

i hennes blickar det blidhet finnes,
blott allt, som var lätt i det tunga, hon minnes.

*

Det var blott en stuga lik andra, men mången
väl kan som den ha en saga fången —

om friska lynnen med styrka i,
om härdiga sinnens harmoni.

Hvar helst de vänligen bo och bygga,
ej bär det i kull, och vi fara trygga.

Det folket, huru än vädret tar,
är det, som håller banan klar.

1884.

* *

SÖNDAGSKLÄDER.

Det skäraste solsken faller
här in mellan gran och björk;
jag hvilar på gröna brinken,
där skuggan är sval och mörk.

Emellan björkarnes kronor
jag skymtar en dunhvit sky,
jag svaga klockljud förnimmer
från fjärran kyrkoby.

Och Runnsjön i stillhet glimmar
här under stupande brink;
mitt sinne af tonerna fjättras,
af tysta böljornas blink:

af allt det stilla och skära,
som mänger i lifvet sin ro,
jag får en smekande känning.
Dess makt jag bjudes att tro.

Där borta på lummig udde
nu torpet af blomprakt höljs;
af häggarnas hvita hängen
dess armod för blicken döljs.

Se — ut ur blommande täppan
gå torparens båda barn;
de stråla i söndagskläder
af hemmaspunnet garn.

Jag såg dem i söndriga paltor,
då solen en hvardag sken;
de yra i backarne lekte
på leriga, nakna ben.

Högtidligen bror och syster
nu hålla i hand hvarann;
det skönjs, enhvar af dem känner
sig söndagspyntad och grann.

De vandra framåt; jag spårar
i blicken en sällare dag,
än när de vid leken rasat
i fattigt hvardagslag.

I frodiga odonriset
de sätta sig stillsamt ner.
De språka i ro tillsamman;
ur ögonen godt det ler.

Hvi ha väl i dag de pyntats
i öde och fjärran trakt,
så öfver sinnena glädjen
helt dämpad, men rik, sig lagt?

I dag är det söndag i landet,
i dag hafver stannat allt slit,
då månde af finhet man fägnas,
om än ingen hittade hit!

Af allt det stilla och skära,
som mänger i lifvet sin ro,
jag får en smekande känning.
Dess makt jag bjudes att tro.

1891.

* *

DEN GAMLE KLOCKAREN OCH SKOLLÄRAREN.

Af enris doftar nu hela huset;
tändt är i kammaren, fejad fin,
och gubben går i det starka ljuset
i helgdagsdräkt och med allvarsmin,

han fram och åter på golfvet vankar:
han drifs af jagande, dystra tankar.

Här liksom lyser af trefnad inne;
hvart ljus sitt krusade papper bär,
men icke lugnar sig gubbens sinne,
hur blank kaminen än skurad är,
hur hvitt ikring honom än det skiner
från bordets duk och ifrån gardiner.

I lördagskvällen där ute breder
sig vinterskymning med stjärneljus;
rundt om stå resliga granars leder
så snöbetyngda, förutan sus;
på backen närmast bland kors och vårdar
når kyrkan högt öfver hus och gårdar.

Längs väggar röda i tystnad skrider
på snöig gata en skara fram.
Och upp mot klockarens gård den vrider
liksom i andakt så allvarsam.
Otålig hör han dem redan trampa,
och snön där ute de från sig stampa.

Och in de träda, all socknens fäder;
af gubben länge de väntats här.
De honom hälsa i högtidskläder;
man fram en kanna af silfver bär;
och pastorn talar: halfseklet svunnit,
se'n *här* den gamle sitt lifsvärf funnit.

Hvad godt han verkat, herr pastorn målar
högtidligt stilla och drag för drag:
hans namn där ute i bygden strålar
som stjärnans sken på hans hedersdag;
de gamla vilja liksom de unga
ge honom hyllning med samfälld tunga.

Ty han det var, som dem gifvit styrka
att till sin mening sig stafva rätt
och bära fram den; i hem och kyrka
han deras andakt i toner klädt.
Men ej vid talet man alls förnimmer
i gubbens anlet af fröjd ett skimmer.

Nu stå de kring honom här de gamla,
som fordom bäfvat på skolans bänk,
när deras tankar han sökte samla;
de honom tacka med välment skänk;
men gråhårsmannen står tryckt och mulen,
som vore kannan af honom stulen.

Det syns, till talet han lyssnar föga;
åt kammaruret han blickar jämt;
det är, som hade uti hans öga
halfseklets sorger sitt möte stämt.
Nu kyrkoklockorna helgsmål ringa —
i rätta stunden de väldigt klinga.

Med ens då rätar den åttiåra
gestalten upp sig, han stilla ler,
och ingen oro det är att spåra
i skick och later och blickar mer.
Man ser, det ljusnat i ängsligt sinne:
det ringning blef, när dess tid var inne!

I tornets trappa de femti åren
till kära klockorna själf han klef,
när kölden knäppte, och när om våren
i gluggen åter det soligt blef;
han dref ur malmen så sent som tida
de klara slagen, som ljödo vida.

Och skulle så det i dag fått klicka,
den enda gång han ej själf var med,

och klockan icke som förr fått skicka
de helga ljuden till jorden ned!
Förundrats skulle då på minuten
all bygden, eljes så tonomgjuten.

Då skulle dagen ha skämts i grunden —
nu varder klangen dock vida spord.
Och ton, som hvilat i malmen bunden,
förtar i rummet hvart talarns ord.
Men jubilaren står nöjd: han bara
till toner lyss, som i rymden fara.

Det är, som öfver all nejden klunge
åt trogen gärning ett mäktigt lof:
till minsta torpen i skog och dunge
nu klockan för det med stämma dof;
och vandringsmannen, sin vana trogen,
på mössan lyfter i tysta skogen.

1889.

* *

SÖNDAGSHVILA.

Där ute i täppan stå buskarna tunga
af rosor, hvita och röda.
I vinden körsbärsklasarne gunga,
de glittrande klungorna glöda.
Bland brandgula krassen i blomsterrabatt
solar sig husets välfödda katt.

Där inne på pinnstolens hyende sitter
en skumögd nittiårsgumma,
vänd emot dagern och sommarens glitter,
med lederna darrande, krumma.
De stela ögonens blickar gå
mot rutornas solljus glanslöst blå.

I söndagsstillhet hvilar allt huset.
Folket vandrat till kyrka;
där lyss de till ordet och orgelbruset,
i lofsång de Herren dyrka.
Hon ser dem i templet, hon hör dem — men
vore de bara snart hemma igen.

Hon sitter i stilla och tyst förbidan:
nu tar det i dörrens klinka,
nu får hon sitt barnbarnsbarn vid sidan;
de skälfvande händerna vinka.
"Min tröst," så hon talar med stämma svag,
"hvad var det för döda i kyrkan i dag?"

Hon hör deras namn, som prästen förkunnat:
de gamla, de blomstrande unga,
som re'n före henne i nåd blifvit unnadt
att Lammet sin lofsång sjunga.
Och namnen åter hon höra vill.
Så lycker hon sakta ögonen till.

Hon täljer de döda, som tidt hon dem talde.
I dragen spelar ett glimmer:
många de äro, de Herrens utvalde;
hon kring sig igen dem förnimmer.
Mångt talar hon med dem; kring läpparna smått
det rör sig — de döda hafva det godt.

Så dväljes hon säll bland de saligen döda
fjärran från strålande dagen,
fjärran från rosorna, hvita och röda,
och sommarens glädje i hagen.
Då upp hon de mattblå ögonen slår,
i blicken ett underbart skimmer står.

Gottskär 1907.

* *

PÅ UTKIK.

Klas Johnson med dubbelkikarn i hand
nu står han igen där borta på berget,
kaptenen, som seglat kring jordens land
och åter byggt hem i det gamla Sverget.
Han kikaren riktar mot solig fjord
men ser blott en jakt, där de sofva ombord.
Det kan icke fägna en sjöman just värre,
som hårdt har brottats i storm mot Vår Herre.

Den första tiden, då pinad af gikt
han vankade kring här på fiskeläget,
humöret var friskt: det ljöd skämtan och dikt
i ungkarlshemmet, vid fjorden beläget.
På värkande ben han stakade opp
till utkiksröset å bergets topp.
Här såg han Kattegatts böljor vida
sig hvälfva mot fjärran, så skummande strida.

Till goda kikaren snabbt han tog.
Mot hafvet han såg, och sin värk han glömde.
Och stormen i gråhvita bockskägget drog,
han stod där orubblig, och nöjsamt han drömde:
af rykande stormar han aldrig haft nog,
af slit, så det blödde ur fingerknog;
men efteråt var det för ljufligt i hamnen
med källarens värme och flickan i famnen.

Det drog i hans rynkiga öfverläpp
ett löje, så glatt den blef med detsamma,
så säkert som skeppsklockan slog med sin kläpp,
han flickorna fick att flisa och flamma.
När så han i lyckosamt ögonblick
i kikarn en Englandsfarare fick,
då lupo hans minnen så lösa och fria:
Bengalen, Calcutta och Alexandria!

Men krafterna sviktat: till bergets midt
nu mäkta blott benen att fram honom bära.
Där står han och blänger åt fjorden en titt,
fastän han ej gitter längre att svära.
En skara i solskenet vid honom står
af bligande kor och bräkande får.
Hans kikare darrar; nu känner han gikten,
och borta är hela den lifvande dikten —

den dikt, som på bergets krön tog sig form,
då ögat såg skarpt mot det väldiga vida:
hans ungdoms visa om kärlek och storm,
en ständig växling af älska och lida.
Han kikaren fäller, och nedåt han ser:
nej, aldrig stiger han upp hit mer!
Och rak i sin nacke fast krum i benen,
han kraflar sig ner, Klas Johnson, kaptenen.

Gottskär 1903.

* *

EN HEDERLIG BEGRAFNING.

Den åldriga, kranka Albina
å sotsängen hvilar förnöjd.
Trots all hennes värk och pina
ögonen glimma och skina
af stark och innerlig fröjd.
Hon känner sitt tröttsamma lif förljufvas:
snart skall i svarta mullen hon stufvas.

Bland blomstren vid dunkel ruta
gå strimmor af höstens sol.
Om fattiga rummet de sluta
ett dallrande ljusnät och gjuta
guldglans på bord och på stol.
Hon varsnar det ej; hennes ögon skåda
sällt mot en riglad byrålåda.

Hon svultit och gnott och sparat,
så ryggen vikit sig krum.
Och anletet lyst förklaradt
för hvar slant, som hon girigt bevarat
i lådans lönliga rum.
Då slanthögen vuxit, hon tackat vår Herre,
fast själf hon krumpit ihop än värre.

Glad bidar hon dagen, den sista,
då allt hennes ve får bot.
Se'n skall ej fägnad det brista:
hon ser sig i fransprydd kista,
som ståtar på silfverfot.
Små ängalahufvud från locket titta
på kammarens gäster, där häpna de sitta.

Och vin skall i glasen strömma,
konfekt skall bjudas kring lag.
Och glasen de lystet tömma,
kalaset de ljudligt berömma:
då får hon sin hedersdag.
Så skall den besparade skatten dem lifva
och hon i en hugnesam hågkomst förblifva.

Än gladare glans skall den skänka,
hennes stora, välsignade skatt.
Hon tröttnar icke att tänka
på likvagn och selar, som blänka,
och kusken i trekantig hatt.
I lifvet förglömd, skall i svepdräkt hon äras,
då ut hon vid klockklang på vagnen skall bäras.

Bakom henne ordna sig sakta
leden i smalnande prång,
där kärngar, till undran bragta,
och ungar all stassen betrakta,
tills tåget sig sätter i gång.

Så ensam i lefnadens dagar var hon —
med sorgklädd svit triumferande far hon.

Och kyrkan hon utan all möda
sig närmar i långa allén
emellan rönnar, som röda
mot höstblå himmelen glöda
och skina, hvar endaste en.
Kyrkan står hvit, och klockorna ringa,
fram de i gluggarne rungande svinga...

I bädd så hon drömmer sig fara
mot strålfullt Jerusalem,
den gyllene staden, den klara,
där ljuft är att evigt vara
i Lambets saliga hem.
Och skinande hvit står en ängel i porten
och vinkar Albina till heliga orten.

1904.

* *

TILL EN KVINNLIG MEDICINE STUDENT.

Hälsningssång vid ett studentgille i Lund 1880.

Intet som två kvinnoögon
mäktar signad frid att lysa
öfver bädd, där anden flämtar,
medan lemmar feberrysa.

Men när samma kvinnoögon
genom känslors tåreslöja
skarpt med blickar tankeklara
öfver plågad sjukling dröja,

när de spåra giftets gångar,
finna bot för kropp, som dignat,

då en dubbel frid de lysa,
deras kall är tvefaldt signadt.

Svanhvit, ådrad hand är fager,
när en blombukett den binder
eller gullomglimmad viftar
svalka åt två friska kinder;

men när leda sår den lindar
och den smärtans udd förtager,
räds ej rötan, darrar icke,
då den varder mer än fager.

Läkekonstens gudom tog i
heden nord gestalt som kvinna,
och hellenen såg i hälsans
väna gudom en gudinna.

Hvad kan hälsa ge åt släktet?
Hemmens luft, som gossar andas
in, förrän att lifskamp föra
de i mänskovimmel blandas?

Nej, det räcker ej åt släkte,
som rätt snart har tappat modet,
som blott ler med lifstrött löje,
krankt i hugen, krankt i blodet.

Hemmets dörrar må sig öppna
och dess egen vårdarinna
ut i lifvets strider träda
såsom tidens läkarinna,

gifva värme, där det kyler,
högre mått, där själfviskt mätes,
gifva tron på lifvet åter,
där det goda helt förgätes.

Därför, när hon öfver hemmets
tröskel modig steget tager,
siarhög hon syns mig komma,
dubbelt god och dubbelt fager.

* *

SJUKSYSTERN.

Som bäst där ute nu blommar våren;
karbollukt strömmar från korridoren,
förtar violernas doft, som stå
på bord vid bädden och lysa blå.

Och pinsamt sakta minuten glider.
De lätta stegen jag hör omsider,
och in hon träder så blid och still:
i skumma kammarn det klarnar till.

Och vänligt blickarne möta mina;
jag ser på dragen, de bleka fina,
på hvita hufvan och ljusblå dräkt,
som kring gestalten sig sluter täckt;

och hennes åsyn förfriskar sinnet,
förtar af smärtornas timmar minnet,
den väcker längtan till sol och vår,
som re'n där ute i blomning står.

På hufvudkudden hon varsamt makar,
så hvilans bitterhet bättre smakar;
det är, som gåfves mig huldt därvid
ett stöd i lidandets tysta strid.

I hennes ögon det vackert glänser
en hjärteglädje förutan gränser,

som om hon plötsligen hade fått
all lifvets lycka på egen lott.

Och hon förtäljer med dämpad stämma,
hvars skära klang hon ej mäktar hämma,
hur nyss en sjukling till lifvet vanns,
just när ej längre ett hopp det fanns.

Ja, själfva stämman ett lif kan frälsa;
det är, som andades orden hälsa,
all sinnets friskhet de tyda klart;
och styrkt jag känner mig underbart.

Att andra lisa och själf försaka,
i dödens närhet alltjämt att vaka
och dock ej tröttas, men vänligt le —
det är att tro uppå lifvet ge.

Nu har hon gått. Som en fe hon skrider
till någon annan, som värre lider:
må re'n vid synen af ljusblå dräkt
som jag han känna en hälsofläkt!

Men *kan* ej svalkas hans heta panna,
och synes döden vid bädden stanna,
är anden hemlös och utan tro,
i hennes ögon den finne ro!

Hvad godt, som lifvet förborgadt hyser,
i dessa blickar med klarhet lyser:
när han dem möter med tacksam själ,
då får i solljus han dö likväl.

Stockholm 1889.

* *

OCH VORE JAG SKALD OCH GAMMAL OCH GRÅ.

Och vore jag skald och gammal och grå
och funne mig högt beundrad stå
som för de vittre ett väldigt mönster,
och sutte min bild i hvart boklådsfönster,
det gladde mig föga, om själf jag satt
en gubbe tärd och matt.

Jag vet, hvad dock gåfve kinderna färg
och kunde sätta i benen märg:
jo, såg jag en skara till arbete skrida
förbi min ruta en vårdag tida
och hörde den sjunga sitt dagsverk in,
och visan vore min.

1879.

* *

UR SAGA OGH HÄFD.

ISLAND.

Hvilar i hvita
skummande vågor
stolt som i sagan
sagornas ö.
Länge du höll med
ödet en holmgång,
fick dock ej falla,
segra du fick.

Dväljs än i dalar
dådstort ett släkte,
sagan har stärkt dess
storslagna hug.
Kraft, som ej krossas,
kraft, som ej tämjes,
drack det därur i
väldiga drag.

Urgamla lynnet
— ännu det lefver —
tiden vill kufva,
kan det dock ej.
Friskt må det frodas,
fritt må det växa,
länge det lyfte
landet ännu.

Språket med starka,
manliga stämman
fylligt och klart det
klingar där än.
Främmande slagget
slänge det från sig.
Nordisk och ren än
ljude dess röst.

Stark må än stiga
stämma som Nials,
lycka till landet
lede den fram.
Högt må den höras,
härlig som fordom,
än på ditt allting
äske den ljud.

Hvilar i hvita,
skummande vågor
stolt som i sagan
sagornas ö.
Herre i höjden,
räck henne handen,
håll henne upp på
yrande våg.

1875.

*   *

EN BRODER.

Episod af året 1006. Nials saga.

> "Herr Waldenström säger 'att då de oäkta barnen äro barn lika väl som de äkta, skola de på den grund hafva samma arfsrätt.' Det är sant, att de äro barn; men det är ock sant, att Herren Gud gör åtskillnad på barn och barn, oäkta och äkta —"
> "Hvad säger skriften? 'Drif ut tjänstekvinnan och hennes son' —"
>
> Tidningen *Väktaren* 29 febr. 1885.

Invid oväns gård i månsken,
blek af röda såren,
ligger kämpen, son af Nial,
son i löndom boren.

Modern Rodny öfver honom
hukar sig vid diket,
skarpa, tårefria ögon
mönstra noga liket.

Djupt tog oväns hat, när spjutet
lömskt han slog i sonen;
öfver stungen, blodig bröstkorg
glittrar ljus af månen.

Och på släpan, som vid sidan
väntar med sin fåle,
lyfter aktsamt upp hon sonen,
kör till Nials skåle.

Liket lägger hon i ladan,
hon till skålen ilar —
bort till bädden, hvarest Nial
med sin husfru hvilar.

”Stig du, bonde, upp från henne,
som om famntag dina
med *mig* täflat! Hon ock följe
ut med söner sina!”

Larm i salen; vapenklang mot
mörka väggars bräder;
glimt af stål, då genom dörren
mangrant skaran träder.

Öfver tunet gå de. Tysta
stå i ladan alla.
Rodny tänder blosset — öfver
sonen flammor falla:

”Sårad är han blott; hans ögon
äro icke lykta.
Sen! Näsborrarne I sen dem
icke sammantryckta.

Än en stund han andas: efter
hämnarn blott han blickar,
skådar stort på broderflocken,
om den rätt sig skickar.

Ej skall ögonlocket falla,
förrn han märkt hos eder,
att I menen frillosonen
värd all hämdens heder.

Du, Skarpheden, du den äldste,
än är icke lämnadt
hugg, som drabbat släktens ära,
af din arm ohämnadt.

Du, som vardt hvar oväns bane,
hop hans ögon slute!

När han så sett hämnarn för sig,
är hans saga ute.”

Tyst Skarpheden ler, och löjet
blottar hvita tänder,
bådar oväns död så visst som
yxan i hans händer.

Hög med bruna hårets hvirfvel
går han lugn ur flocken;
han på fallen broder lycker
sakta ögonlocken.

Men Bergtora, stolta husfrun,
i hvar lem hon rister;
harm, som höjer bröstet häftigt,
ut i ord den brister:

”Mine söner, hvadan ser jag
eder dåsigt bida?
Mindre illdåd mera hurtigt
svängt ert svärd ur skida!”

Och Skarpheden ler vid flammor,
som på brodern falla.
Tysta ut i natten störta
Nials söner alla.

1885.

* *

JUNGFRUN.

Ur diktcykeln Mogens bondeplågaren.

Med utslaget, lingult vällande hår
i fönstergluggen hon likblek stirrar.
I unga gestalten en darrning går,
och tanken ikring helt hjälplös irrar.
I borgherrens eget gemak hon står.

Hans svenner henne med skonslös håg
ha jagat i skogarne dagar många;
från hemmet hon flytt; i snåren hon låg
fördold — ej skulle henne de fånga!
Nils väpnares lifrock skymta hon såg.

Hon sprang; det var fladdrande hårets skull,
att jungfrun omsider blef hårdhändt tagen,
ty väpnaren grep det och slog henne kull,
och hetsiga jakten var slut för dagen.
Här inne bidar hon ångestfull.

Hon stirrar dit ut öfver Örken sjö.
Vid sjunkande höstsol böljorna spela
med tynande svall ikring Galge-ö,
där liken i furorna hänga stela;
de varsla, att flere bönder må dö.

Till döden går den, som ger borgherrn det svar,
att fri honom lyster på torfvan förblifva.
I galgen hon skådar sin egen far:
till plundraren ville han henne ej gifva.
Och jungfrun, den väna, tillsammans far.

Och kring flyger blicken. Hvad vapenprakt!
På väggarne harnesk och hjälmar tindra
bland vildsvinsskinn ifrån stormande jakt.
På bordet två vinfyllda remmare glindra,
på bänken af eke är hyende lagdt.

Hvad är det för röster, för bullrande ljud,
hon hör upp ur vindeltrappan sig tränga?
Där nere han håller ett gästabud,
han ropar: "Mig väntar min rosenebrud,
hvars fader jag ser uppå Galgön hänga."

Till stånkornas klang, till skrällande skratt
hon lyssnar i ständigt stigande vånda,

och borgstugans hundkoppel skäller gladt.
Hans rusiga röst skär igenom: ”I natt
på bolstrar och björnfäll skall bröllopet stånda.

I svenner, när mörkret fallit uppå,
till smyckade kammarn där ofvan I gången,
I tagen de ljusastakarne två;
dem sätten vid högbänk, där remmarne stå,
att lysa för hjärtelill, fagraste fången.”

Och skymningen tjocknar allt mer och mer,
och mörka bli väggarnes harnesk alla;
hon faller på knä, hon till Jungfrun ber:
”Var nådig min själ, att du frälsning den ger,
att icke i ondskans dy jag må falla!”

Ur vindeltrappan strömmar ett sken
från svennernas fladdrande ljus, som nalkas.
Men hvad? Har madonnan hört henne re'n?
En löndörr hon skönjer i murens sten.
Hon hastar dit hän. — Kring pannan hon svalkas.

Till loftet hon hunnit, till borgens topp.
Hösthimmelens stjärnor i skottgluggar skina.
På vapenfylld kista hon svingar sig opp,
hon skådar ur gluggen: till marken ett hopp —
madonnan skall utsträcka armarna sina!

Från höjden störtar en ung gestalt,
och vällande linhår lyser i natten.
Vid Galgön den sista böljan försmalt.
Nu hvilar längs ödsliga stränder kallt
sjön Örkens stjärnetindrande vatten.

1893.

* *

DOPTÅGET.

Vårstämning från 1500-talet.

Och nu är det ljufvelig majdag i by,
och kyrkoklockorna ringa,
och tonerna komma med sabbat ny.
De hän öfver gårdarne klinga.
Pingstliljorna lysa i doftande mull;
af grönskande hundkäx är vallen full,
och lammen i gärdena springa.

Ur bondegård skrider ett högtidståg.
Musiken med styrka ljuder.
Till allvar den manar människors håg
och skräck åt allt trolltyg den bjuder:
skallmejor och pipor hafva det brådt;
så hårdt öfver nejd smälla bössornas skott,
att fålarne slita sitt tjuder.

Nu gäller att skynda; till kyrkan det bär,
ett barn skall i dopfunt man döpa.
Om icke i Herranom signadt det är,
kan hiskelig fara det löpa;
i solbelyst nejd vid blånande vik
hin onde vill tubba från himmelrik
den själ, man nu går till att döpa.

Och främst skiner gudmor i kistegrann ståt.
Hon högt bär den lille på armen;
i silfverne spetsar, med bäfvande gråt
han hvilar mot fylliga barmen;
från hufvan ett pärlsömmadt kors ger sken,
och gudmor går stolt invid åkerns ren,
att Fanen månd' spricka i harmen.

Och viporna skria sitt vårliga skri.
Det sorlar i isfria diken;

men vårljuden alla de drunkna i
den ängsliga, starka musiken.
Och lärkorna lyfta mot himmelens sky,
med klingande drillar allt högre de fly
från tegar vid blånande viken.

Framför sig ser gudmor vägen helt klar —
nu gäller, hvem först de må möta!
Ty Skam vill ha barnet, stor längtan han har
i helveteskitteln det stöta!
Si, möter en käring, skrumpen och led,
då tystne hvar pipa och bössorna med!
Ej ha de här mer då att sköta.

All lycka skall vissna för pilten vid barm.
Guds frid är ifrån honom tagen.
På sällhet han varder till sist så arm
som tattarens mor på behagen.
Men nalkas en kvinna, dejlig och god,
då blifver han lycklig och rask i sitt mod,
till ondska han varder ej dragen.

Stor ängslan den gudmoderns sinne berör,
fast stolt i sin uppsyn hon skrider.
Då skymtar en kvinna — hon fagert sig för,
där vägen mot kyrkan sig vrider.
De nalkas hvarann, och gudmor hon ler;
si, det var ett möte, som lycka ger!
All bäfvan är ute omsider.

Skallmejor och pipor, I sänken er ton,
du, bössa, håll smällarne inne!
Välsignelsens tack till Vår Herres tron
nu stiger från människors sinne!
Se, ungmor det är: hon hastat förut,
vid templet hon vändt att sig visa till slut.
För henne allt trolltyg försvinne!

I gilleskrud går hon tåget förbi,
nu dämpas den starka musiken,
och fram tränger vipornas vårliga skri.
Det sorlar i isfria diken.
Och lärkorna sänka mot jorden sig ner,
och drillarne klinga, och gudmor hon ler,
ty Skam på sin vårfröjd blef sviken!

1895.

* *

GUSTAF VASAS KRONA.

I Uppsala Domkyrka.

Där hvilar kung Göstas krona
bak nischens galler.
På gyllene silfverblecket
den bleka dagern faller.
Invid henne gnistrar från skatter ett sken,
från äkta guld och från ädelsten.

Där ligga spiror och kronor
med rika sirater.
Kung Göstas krona är fattig,
men minner om hjältedater:
hvar buckla, i tunna silfret du ser,
om kraft och om mödor en aning dig ger.

Den släta klenoden lyste
på ljusgula håren
i stormiga, stora tider,
då kungen var ung till åren.
På hjässan tryckte dess lätta metall,
tills grånade kungens saga blef all.

Ehvar jag i Sverige färdas
i sommartider,

en bild af den enkla kronan
så ofta förbi mig glider.
Jag ser hennes matta, gulbleka färg
i karga bygder, bland skogiga berg.

Jag ser den vid sjöarnas stränder,
vid blånande Siljan,
där fattiga folket sträfvar,
det folket med senfasta viljan:
se — tegar med kornaxens glesa ring
och upprödda stenarne rundt där omkring.

Det är konung Göstas krona
i Svea rike.
Hon minner om stora mödor
och segrande kraft utan like.
Väl saknar hon ädelstenarnes brand
men är dock en bild af mitt fädernesland.

Och därför vid synen jag drifves
mitt knä att böja
inför hennes flärdlösa rundel
och tyst där i andakt dröja.
Jag ödmjuk förnimmer den hugstora makt,
som fram genom tiderna Sverige bragt.

1893.

* *

I DALARNE.

Du icke får i ditt fosterland
från bergahäll och till sjöastrand
på minnen lyssna som här så djupa.
Och aldrig vinden ett klockljud bär
ut öfver torfva så vigd som här,
där Siljan vaggar och älfvar stupa.

Låg land i länkar — den yx, som gaf
de goda hugg, som dem skuro af,
den var i dalkarlens smedja smiden.
För Sveriges folk står i minnets hall
kung Gösta fram som på Mora vall
i daladräkt, ej i kungasiden.

Ikring den väldiges ljusa ham
står dalaflocken i hallen fram.
Där står kring Vasa hans kända skara
bland alla store från gångna dar
med namn, dem häfden i minne har,
som fått i ljus genom tider fara.

Men hvad ej bäres till eftervärld:
det tysta slitet vid torftig härd,
det ädla armod, som ej vet klaga,
de många fjäten för barn och bo,
den lugna kraften i enkel tro —
det äger äfven sin stora saga.

Den tro, som segrat i Barbros barm,
som senor spände i Margits arm,
då brygdkar hvälfdes på källarluckan,
den har väl pröfvats på annat vis
och segrat omäld och utan pris
i dalar dolda, i dar af suckan.

Det lefver ännu i dalabygd,
det tysta stora, i granars skygd
bak furuväggar i arbetstimmar.
Och store anden från Vasadar
ännu i Dalom nog dröjer kvar,
fast ej i häfdstora dåd den glimmar.

Du Gud, som gaf af din andes glöd
i tider, tunga af strid och nöd,

åt mannahjärta, åt kvinnosinne,
låt ännu släkten i Dalom bo,
som hålla fast vid sin gamla tro
och veta verka, då stund är inne.

1877.

* *

PROLOG

VID OEHLENSCHLÄGERSFESTEN I LUND DEN 14 NOVEMBER 1879.

"Kun sølvblaafarvet Øresund
Adskiller Kjøbenhavn og Lund,
Hvor lystelig, hvor let en Fart!
Den samler sine Venner snart.
Besög oss tidt, lyksalig glad,
Du Lundens friske Blomsterblad:
Og mindes venlig, fjern og nær,
Den Skjald, som har de Svenske kjær,
Og Vennerne fra Lund i sær."

(Oehlenschläger i Laura Lundblads stambok).

Jag satt just häromkvälln, då skymning fallit,
och hörde täljas gamla lundaminnen,
och andaktsfullt jag lyssnade därpå,
ty hon, som talde dem, hon varit med
i stadens minnesrika storhetstid,
och väl hon kände dem, som kämpat främst,
och väl hon visste deras bragder tälja.

"Du vet, att snart de hundra åren gått
från dag, då nordens folk en storskald skänktes.
Den mannen från min ungdom väl jag kände.
Själf jag med seklet årsbarn är, men ej
i tid mer ljus jag lefva fått än den,
då han som mäktigast med starka galdrar
sjöng fagert upp ur dunkelt forntidsdjup
dimgråa skepnader i klara dagen.

Slik trollsång snart ock *här* man lärde sjunga.

Då var det ej i Lund så storstadslikt.
Det trifdes stengärdsgårdar buskbevuxna
och låga ruckel längs med knagglig gata.
Men här var vaken tanke i hvar vrå,
och hvad som skedde stort i vida världen
det hade här en ljudfull resonans,
och sången gaf åt hvardagslifvet glans
och spred sitt skimmer öfver hela norden
och gaf sin värme främst åt fosterjorden.

Jag ser ännu, när helst mitt öga vill,
från gråa huset där vid Klostergatan
den ljuse mannen gå med säflig gång
och liknöjdt skick och löjekrusad läpp.
Nog känner honom hvar, som honom ser,
den svenske sångarhöfdingen Tegnér,
ty hjärtan gömde på hvart ord, han kvad
och *här* var svenska sångens hufvudstad.

Ja, det låg sång i luften. Har du hört
på insjövåg i ljumma sommarnatten
det klinga toner ut från skogig strand,
som klara dallra öfver skira vågen?
Och när till andra stranden tonen hunnit,
då svarar det på stund ur lummig dunge,
och luften vaggar sig i väna välljud,
och frida nejden lyssnar andaktstyst.

Så klang det sång mellan sundets stränder,
där förr kanondån rullat öfver våg.

Från Fredriksberg, från lummig backe, ljödo
med styrka toner hit, och skald, som sang,
han gladdes, när han svenska svaret hörde,
och han fick stället kärt, där svaret klang.

Jag minns så grant en daggfrisk julimorgon.
Jag kom till hemmet, där Aladdin diktats.
Jag smög mig upp till luftig, ljus veranda,
där skalden tidigdags så gärna trifdes.
Jag tecknadt såg mot daggiga kastanjer
hans vackra hufvud med den friska hyn
och munnen röd och fyllig, djupblått öga,
där Valborgs kärlek skönt en gång stått speglad;
och rosendoft i morgonluft det sam.
Jag smög mig fram så tyst, men varsam fot
jag hejdade — det vore synd att störa
en skald i arlaljusa morgondrömmar.
Jag vet ej hur, men snart med ens jag dock
slöt lena händer kring hans djupblå ögon —
och vackra skaldedrömmen jag bröt af.
Han visste väl, det var hans gäst från Lund.
Ty när han höjde ögat mot mig upp,
hans blick mig var så fager dikt, att ej
mig ångrar, det jag bröt hans drömmar af.
Så solvarm var den blicken, han mig gaf.

Du vet, för femti år se'n var han här.
Uppå parnassen i Laurentiidômen
jag ser Tegnér med stråligt anlet sänka
den gröna kransen kring hans svarta hår.
Jag hör den ljuse mannens veka stämma
med djupa ord ur Sveriges eget bröst,
och jag hör pukor slå, trumpeter smattra,
kanoner mäla högt: *det är fullbordadt.*
Och jag ser tindra som i julimorgon
de djupblå ögonen, hör rösten ljuda
och fylla klangrikt alla dômens hvalf
med tack till sångarbrodern och hans folk.
Och nästa dag han for. Jag minns det väl.
Det var en vacker kväll. Vid södra tullen
i djupa led stod ungdomsskaran flockad.
Och afskedsord det klang, och sången drog

med jubel upp mot kvällblå junihimmel.
Och vagnen rullade mot Malmö hän.
Jag minns den färden, ty jag själf var med.
Sig månljus bredde öfver däfna fälten,
och skimret fint i skaldens anlet föll.
Jag aldrig sett det förr så siarljust
som nu, då gårdagsminnena han talde."

Så ljödo orden från den gamlas mund.

Som skalden själf i solig högtidsstund
här hälsad vardt — så bjude vi i kväll
hans stora, stolta, ljusa minne *häll.*

* *

CARL X GUSTAF.

GÖTEBORG DEN 13 FEBRUARI 1660.

Vid firandet i Göteborg af det 250:de årsminnet af hans död.

Tyst i gemaket. Från silfverstakar
vaxljusen sprida sitt mattgula sken.
Kungen är död. Vid bädden vakar
sörjande stab i timma sen.
Ädla riksråd och krigskamrater
böjda, stumma i tankar stå.
Minnen från blodiga vapendater
klara förbi deras blickar gå.
Hvilar i stelt majestät den käcke,
händerna knäppta på sidentäcke.

Blicken är död under ögonlocken,
blick, som gaf mod vid fiendehot,
satte kraft i den tvekande chocken,
vingade hästhof, knektefot.

Och när han ensam i kammaren tänkte,
hur man på furstar ej kan tro,
blicken blef inåtvänd men skänkte
skrämdt Europa blott föga ro.
Tanke och svärd, så skarpa som bråda,
blixtrat för fäderneslandet båda.

Hemma i nöd man händerna vridit
hvar gång son skrifvits ut eller dräng.
Tycktes enhvar, att till fullo han lidit:
nödår kom så till åker och äng.
Sorg och harm blef i prästegällen,
då det på tionde nu vardt brist.
Mästaren miste den bästa gesällen,
tullen tog handlarens vinst till sist.
Slottssalar kändes så kalla och öde,
som där blott lefde porträtt af de döde.

Alla dock härdat ut i sin bidan,
trådt efter budskap fjärran ifrån.
Kommo de, stillades knotet och kvidan,
hade ock stupat make och son:
kungen var främst i hvar eldande fara,
när han i länderna segrande red,
gitte sin dyra person ej spara —
hungrade hären, han själf svalt med.
Stred ej blott för sin egen ära,
riket ville han glans beskära.

Lyckan slog om. Från nederlagen
hem han kom att få kraft på nytt.
Karsk som förut, han var icke slagen:
än kunde lyckan ej helt ha flytt.
Än såg han blixt från triumfrik klinga —
Döden svärdet ur handen vred.
Klockor snart öfver stoftet ringa,
nu han hvilar i evig fred.

Stilla och stumt vid hjältens sida
vakande herrarne dagen bida.

Gryningen in genom rutorna strimmar,
bådar för landet på nytt en dag,
bryts emot mattgula ljusen och glimmar
lätt på konungens anletsdrag.
Lugn är i döden hans krigarepanna:
åskor må ljunga ur mörknad sky
öfver det folk, som han tvang sig bemanna,
Sveriges framtid dock manats att gry.
Sol, som går upp öfver älfvens stränder,
lycka lofvar, hur ödet sig vänder.

1910.

* *

LENNART TORSTENSSON

PÅ FORSTENA GÅRD I AUGUSTI 1648.

Vid aftäckningen af Torstenssonsmonumentet den 3 september 1903.

I kvällens stund, i högkarmad stol
där hemma han hvilar i fädernehuset.
Hans ögon se hän mot sjunkande sol,
som stänker i älfven glittrande ljuset.
Och högt mot himlen i dunkel färg
sig höjer det grönskande Hunneberg.
Hans blick är förklarad. Han lyssnar till suset
af lindar, som skuggat hans vagga en gång,
då ljuft ljöd hans moders, fru Märtas sång.
Han nyss kommit hit som gäst för en dag.
Här söker han unna sitt jäktande sinne
att hvila vid faders och moders minne.
Den hand, som bjöd härar förintande slag,
mot stolkarmen stöder sig, tärd och svag.
Vid konstrikt panelade salsväggen står
hans fällomvirade hängebår.

På denna han bars af senstarka händer,
drog segrande fram genom kejsarens länder,
for brådstört till jutarnes sandiga stränder
och bringade Sverige frälsning och frejd.
På denna han bars i sin fädernenejd,
som lifligt hans ögon längtat att skåda.
Vid Restad, vid älfven han stannat en stund,
han blottat sitt hufvud: "Här somnade båda,
min moder och fader, i salig blund
efter all lefnadens växlande våda."
Med blicken förklarad, i hvilostoln
ännu ser han hän mot den sjunkande soln.
Och mjukt väller håret kring milda dragen
ut öfver den spetsprydda, hvita kragen.
Det skymmer i salen. Så tyst det är
i barndomshemmet kring honom här.
Och snart han hör, generalguvernören,
af minnen den stora, stormande kören.
Han känner ännu, huru tungt det var:
Gustavi harnesk, som page han bar.
Men lätt den rustningen blef att bära,
då heta fäktandet varslade ära.
Han känner, hur i den mäktiges dräkt
han stod med hans fria ande i släkt.
Han minnes hans lik, där i Wolgast det låg
med anletet lugnt, som om konungen såg,
att aldrig gör svensken ett återtåg.
Kartescherna hörer han våldsamt braka,
hör hvinet af vimlande styckelod,
han ser brigadernas lugna mod,
skvadronernas choc: si, fram ej tillbaka,
om ock det för ögonen regnade blod!
Han gläds åt mång seger, som dråpligen vanns
och nu lägger stolt öfver riket sin glans.
Det mörknar allt mer, och stjärnorna glimma
in genom fönstren i dödstyst timma.
Nu ser han, hur harmen i krigarne sjöd

hvar gång, han de segrande mildhet bjöd;
han bjöd dem ge fienden nåd i dess nöd.
Hans blick ser mot höjden, så djup och blid.
Han beder: "I riket råde nu frid!
O, Herre, gif äring i fredlig strid,
låt fälten igen sina skördar skänka
och mänskan sitt svärd till Din ära sänka.
Låt folket af fädernetegarna få
all kärlek till landet, att det må bestå.
Håll, Herre, Din starkhets frälsande hand
ut öfver min Västgötabygd och mitt land!"

* *

KANTAT.

VID INVIGNINGEN AF GÖTEBORGS HÖGSKOLAS NYA BYGGNAD DEN 18 SEPT. 1907.

I.

KÖR

af folk vid Älfmynningen; efter det första Göteborgs brand år 1612.

Se, bränd är vår bygd med dess lummiga skogar,
som klipporna klädde.
De fåglar, som bodde i ekarnes hvalf,
förskingrades rädde,
då skott gåfvo dån, så att himmelen skalf.
Se, glesa gå bönder med plöjande plogar
för härjande krigets skull
i däldernas askmängda mull.
Ve, Herre, vår stad är ej mer, se, tomterna brända,
vårt hjärta är krankt, ur vår sorg lyft upp oss eländа.

GUSTAF II ADOLF.

År 1618.

Frias skall mitt skumma land
ur dess ve och vånda,
här vid Götaälfvens strand
skall en storstad stånda,
där vid fästets murar grå
älfvens böljor lugna gå.

Fjärmas skall hvad ondt som sved.
Dröm jag säll fått drömma:
kraft från ymnig västerled
skall till riket strömma.
Hit med skepp vid böljebrus
drager välstånd, vett och ljus.

KÖR

af stadens första borgerskap; på 1620-talet.

Nu står vår stad i sanka stranden pålad
med husens mängd i bjärta färger målad.
Kanaler glittra under trädens rad,
och måsar skjuta ned till blixtsnabbt bad.

På strömmen ligga skepp från fjärran länder,
och varor lossas här af flinka händer.
Bak höga vallar, raveliners värn
vi trygga skeppa ut vårt svenska järn.

Vi trifvas godt i hem bland örtagårdar,
där barn och blomster lika huldt man vårdar.
På Lejonbron stå lejonen med svärd:
vår varma härd sitt vapenskydd är värd.

KÖR

af stadens befolkning; efter freden med danskarne år 1660.

Han stod där i fönstret, döende blek;
hans blick såg oroligt irrande hän
mot nyvunna landet, hans Bohuslän,
nyss bärgadt ur krigets skiftande lek.

Men nu triumferar fred öfver fejd.
Onödig var ängslan, som skalf i din blick:
din framsynta tanke beseglingen fick,
ty svensk är, Karl Gustaf, nu hela vår nejd.

MARGARETHA HVITFELDT.

År 1664.

Det täckts den allra högste Gud att kärligt taga
min ende son till sig från jordisk jämmerdal.
Men ej jag längre blott vill sucka tungt och klaga,
ty lisa gifves ock för moders djupa kval.

Själf unge sonen bad, förrn lifvets ljus utbrunnit,
att arm scholar må få hans gods som arfvedel,
att han må längre gå än sonen min har hunnit
i boklig konst, som ger åt själen bildning hel.

Ty bjuder jag, Margret, att åkrar, skog och ängar
och fiskevatten, allt med mycken rikdom i,
må ge åt Bohus söner tak och bröd och sängar,
att till Guds ära de må lärde männer bli.

KÖR

af scholares; i slutet af 1600-talet.

Vi ha det godt i vårt djeknestall.
Oss gymnasister

ingenting brister.
Vi hafva värme, då vintern är kall.

Vi ha det godt i Convivium.
Och præceptores,
lärde lectores
klara vår blick, hvar gång den är skum.

Tung var i bygden vår sockengång.
Theologia,
philosophia
dyrka vi nu med flit och med sång.

BORGARE.

Vaktpost af borgerskapets kår; hösten 1718.

Riket brinner i hvar knut. —
Jag ser soln i mörka vågor
där vid skären västerut
släcka sina röda lågor.

Kvar jag står dock lugn på vakt,
ty ännu han lefver, kungen;
då är tryggt, fast han har makt
att oss länsa penningpungen.

Allt vi gifva, gods och blod,
dalern, droppen, snart den sista.
Men han länsar ej vårt mod —
förr skall Sverigs hjärta brista!

VITTERT SÄLLSKAP I GÖTEBORG.

På 1760-talet.

Vårt Compagnie blir rikt af trä och järn och smiden;
vi laster få igen af te, porslin och siden.
Åt arme uslingar vi värme ge och ljus:
vi fattigskola byggt, sjuk- och begrafningshus.

Skön konst ock börjat rikt i staden att florera:
Horace, Tartuffe med fler på tiljan setts agera.
Gymnasium blomstrar ock. Thy ägnom vi vår sång
med fröjd åt vetenskaper, konst och näringsfång.

GUSTAF III.

På börsen; till stadens borgerskap år 1788.

Hören, stadens aktade fäder,
stån ej slagne af dödlig skräck.
Dunderblixtar, stormande väder
gör ej mannen förskrämd men käck.
Ovän står våra vallar nära,
trampat har han på rikets ära.
Allt hvad fäderna byggde opp
ej för feghet störte tillsamman.
Räddom rikets juvel, dess hopp,
ur den hotande härjarflamman.

KÖR

af stadens damer.

Hell er, I hem, som de ned ej fått skjuta!
Lugna vi läsa igen vår gazett.
Än vid konseljer vår tekopp vi njuta,
skalkas och le i robrond och korsett.

Kvar står porslin på lackerade brickor,
där små kineserna skära sitt ris.
Än våra sirliga gossar och flickor
trå menuetten på näpnaste vis.

Herrar och damer.

Ned ifrån skänken låtom oss bringa
fram på vårt bord vår ostindiska bål.
Glädtigt för fred och för Gustaf vi klinga,
tömma för frälsade staden vår skål.

II.

KÖR.

Krets af medborgare och medborgarinnor; 1880-talet.

Tankar nu resa sig starka och djärfva.
Frågor och djupa problem
dana en anden snärjande härfva,
ropa på lösning, befriande svar.
Alla vi trå till det fria och sanna:
bort med hvar fördom, som än lefver kvar,
blifve vår lifslust renad och klar.
Segrande sanning om tidens panna
vire sitt stråldiadem.

TVÅ KÖPMANSFURSTAR.

A.

Tiderna gått, se'n ostindiefararn
seglade ut ifrån Klippans varf,
for med sin blågula kronflagg till Canton,
hemkom med gods, som gaf guldet i arf.

B.

Arfven komma, sin väg de gå,
gods och guld icke vilja bestå.

A.

Dock har den kraften blifvit vår lott,
som våra fäder i motgången fått.
Den ha vi ärft; nytt guld den oss gett.

B.

Guldet är mull —

A.

men ej ljus och ej vett.
Samhällets lyckliga gång de trygga:
vetenskapen en borg vi bygga,
hägnande frid må den öfverskygga.

KÖR.

Inne är nu den bidade stund,
huset står bygdt på bergets grund,
ljus strömmar in i dess luftiga salar.
Här ha forskning och vett sitt bo,
växe här bildning i solig ro,
medan sanningen modigt talar.

STUDENTMARSCH.

Kämpe här vi gladt med bok och penna,
tage här alltjämt vi nya tag.
Mörknar tid, ej missmod må vi känna,
kunskap ger i mörker solljus dag.

Friskt i majtid våra sånger klinge,
vårsång drage öfver staden fram.
Se kamrat: den höge och den ringe
glädjas samman vid studenters glam.

SOPRANSOLO.

Härifrån stråle vetandet klart,
lede tankarnes skepp på dess fart,
göre oss blickarne skärpta och ljusa.
Makter, I goda, som styren vårt lif,
Gud, Du inom oss, kraften oss gif,
må till Din ära hymnerna brusa!

HYMN.

Herre, Du, hvars starkhets arm
hållit upp det gamla, svunna,
låt det nya, nyss upprunna
få Din kärlek, evigt varm.
Fram Du fört oss arma, ringa
genom seklers böljesvall,
Du i stormar frälst från fall.
Dig vårt tack och lof vi bringa.

